

GRONINGEN

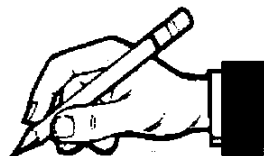
AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN
2012 JAARGANG 19

<http://groningen.ngv.nl>

Voorwoord

Johan Waterborg, redacteur

In dit tweede nummer van ons afdelingsblad dat onder de naam **GroninGEN** verschijnt kunnen wij u melden dat de nieuwe naam en ook het nieuwe omslag met enthousiasme ontvangen zijn. Van talloze lezers heeft de redactie mailtjes ontvangen met complimenten voor de naam GroninGEN, die in zijn eenvoud precies de lading dekt. Veel NGV-afdelingen hebben de laatste tijd de uiterlijke verschijning van hun blad een upgrade gegeven. Wij, als afdeling Groningen, kunnen nu absoluut tevreden zijn met de nieuwe 'look' van ons eigen blad.

De reeks voorjaarslezingen rond het thema "Aander lu binnen ook lu", die wij samen met Stad & Lande en de Groninger Archieven georganiseerd hebben, ligt al achter ons wanneer deze aflevering van GroninGEN bij u bezorgd wordt. De lezingen zijn net als voorgaande jaren weer goed bezocht. Daar zijn wij als organisatoren natuurlijk blij mee. Veel culturele en andere lezingen kampen de laatste jaren met teruglopende bezoekersaantallen. Door als drie organisaties gezamenlijk op te treden hebben we telkens toch de interesse van u als publiek weten te wekken. We hopen dan ook dat we deze samenwerking nog lang kunnen voortzetten.

Een andere activiteit van de laatste maanden die we zeker als succesvol mogen bestempelen zijn de workshops die de NGV samen met de Groninger Archieven georganiseerd heeft. Op de tweede zaterdag van de maanden januari tot en met april hebben we telkens twee workshops aangeboden met de titel 'Haal meer voorouders uit uw computer!' De focus lag op het zoeken in www.allegroningers.nl. Daarnaast was er ook de mogelijkheid om een rondleiding door de studiezaal te krijgen en om specifieke vragen voor te leggen, bijvoorbeeld met betrekking tot onderzoek in Duitsland. De belangstelling was groot, zodat ook dit initiatief ongetwijfeld een vervolg gaat krijgen.

De NGV is geen club die alleen maar terugkijkt. Op dit moment wordt druk gewerkt aan het afronden van het project rond de eerste akten van de burgerlijke stand in 1811 in de provincie Groningen. Het resultaat van dit werk zult u te zijner tijd op DVD kunnen raadplegen. Rang en stand spelen geen rol in deze opzet, alleen de eerste akten van geboorte, huwelijk en overlijden uit elke toenmalige gemeente worden verwerkt. Daardoor wordt een geheel objectieve blik geboden op de Groningers uit 1811. Voor de verdere activiteiten van onze vereniging in 2012 kunt u altijd op de website terecht, en anders leest u er natuurlijk over in de volgende aflevering van GroninGEN.

Onze afdeling Groningen heeft, zoals u misschien weet, een eigen afdelingswebsite. De website is te vinden via de volgende link: www.groningen.ngv.nl. Een andere manier om er te komen is via de landelijke website van de NGV: www.ngv.nl, vervolgens te klikken op **Afdelingen** (staat boven aan); er verschijnt nu een landkaart van Nederland met daarop alle afdelingen. U kiest dan voor **GRN** en klikt hierop en vervolgens komt u bij onze afdelingswebsite uit.

Op onze website vindt u allerlei informatie zoals actuele informatie over lezingen, te volgen cursussen, maar ook artikelen die een bepaald onderwerp toelichten en/of verder uitdiepen. Verder staan er berichten over ons afdelingsorgaan GroninGEN en zijn voorgangers, maar ook leden met hun eigen websites. Kortom, er staat behoorlijk wat aanvullende informatie over familieonderzoek.

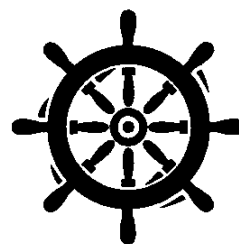
Daarnaast willen wij onze afdelingswebsite actiever maken. Wij denken hierbij aan artikelen of genealogieën, in welke vorm dan ook, die eigenlijk te groot of te lang zijn voor GroninGEN, maar daar wel aangestipt kunnen worden. Dus mocht u beschikken over dergelijke artikelen of genealogieën en die geplaatst zou willen zien, mail die dan door naar of zoek eerst contact via het volgende adres: redactie@groningen.ngv.nl.

Daadje van de Heerengracht – een bewogen leven

Van mevrouw Henderika A. Suerink-Klöne ontvingen wij een artikel over Alida Over-spiegel (roepnaam Daadje), vondeling te Amsterdam en haar daarop volgend leven. Daadje kan zich op z'n minst beroepen op een bewogen leven, dat zich afspeelt te Amsterdam, Veenhuizen en Groningen. In al deze plaatsen maakt zij vele zaken mee van lief en (vooral) leed. Lees het hele artikel/verhaal op onze website – www.groningen.ngv.nl.

Bestuur en Beleid

Gert Zuidema, afdelingsafgevaardigde

Algemene Vergadering (AV) NGV van 21 april 2012

Twee keer per jaar ontmoeten afgevaardigden van de afdelingen elkaar in Utrecht om samen met het hoofdbestuur (HB) het gevoerde beleid te bespreken en als het kan lijnen uit te zetten voor de komende periode.

Op zaterdag 21 april was het weer zo ver en op de agenda stonden verslagen over 2011 en o.a. het Beleidsplan 2012-2015.

Verslagen 2011

Het uitvoerige jaarverslag van de secretaris met zeer veel informatie over allerlei activiteiten in 2011 werd door de vergadering zonder op- of aanmerkingen goedgekeurd.

Het financieel verslag liet zien dat er een voordelig saldo was behaald van € 18.631 en hiervan werd € 10.000 toegevoegd aan de reserve huisvesting en € 8.631 aan het fonds automatisering, o.a. voor de digitalisering van de collecties in het Verenigingscentrum (VC). Omdat de kascommissie vond dat het bestuur en de penningmeester

hun taken goed hadden verricht stemden de afgevaardigden in met het voorstel hun decharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid en beheer.

Mededelingen voorzitter

De voorzitter deelde mee dat de heer Duitgenius, die vorig jaar november tot nieuw HB lid was benoemd, de taak van vicevoorzitter op zich zal nemen.

De heer Netelbeek liet zien hoe men de collecties in het VC wil digitaliseren en op de website plaatsen. Ook gescande bestanden van de afdelingen zijn welkom. Er werd gevraagd om verhalen over interessante personen in de regio die eveneens een plek op de website kunnen krijgen.

Bestuursverkiezing

De eerste penningmeester was aftredend en had zich na tien jaar niet meer herkiesbaar gesteld. Hier was niet op gerekend en zodoende was er geen kandidaat die als opvolger benoemd kon worden. Inmiddels was er een beoogde opvolger gevonden maar die kan pas in november worden benoemd. Hij zal bestuursvergaderingen bijwonen en geïnformeerd worden over de taken.

Na vragen van noordelijke afgevaardigden deelde de voorzitter mee dat de tweede penningmeester begin maart zijn functie had neergelegd, hetgeen o.a. door onze penningmeester zeer werd betreurd. In de ontstane situatie zou het HB als geheel als penningmeester moeten fungeren en dat is niet wenselijk en niet werkbaar. Het voorstel om Menno de Lange tot de eerstvolgende AV te laten functioneren, werd aangenomen.

Stuurgroep op weg naar 2020

De voorzitter van de stuurgroep kon alleen maar melden dat wegens vertrek van leden, ook binnen werkgroepen, de werkzaamheden stagneerden.

DNA

Er was een voorstel ingediend om een Adviesgroep Genetische Genealogie in te stellen en na toelichting door de heer Filippo en opmerkingen van afgevaardigden, werd het een commissie. Aan hen kan advies gevraagd worden over DNA onderzoek en de heer Koten vroeg om deskundigen die hen kunnen bijstaan.

Beleidsplan 2012-2015

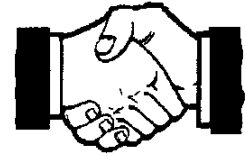
Er was een uitgebreid document (24 pagina's) toegezonden met voornemens en voorstellen over diverse onderwerpen waaronder Gens Nostra en het VC. Een aantal afdelingen had vragen gesteld, opmerkingen en bezwaren gemaakt en er was zelfs een alternatief beleidsplan van slechts twee pagina's A4. Na een uitgebreide discussie werd besloten het stuk te splitsen in een beleidsplan op hoofdpunten en een werkplan met details. De heer Dix (o.a. oud-voorzitter) bood aan dit stuk te schrijven zodat het in november besproken kan worden. Dit werd dankbaar aanvaard.

Agenda

- 29 sept. De tweejaarlijkse '**Mernedag**', deze keer in Wehe-den Hoorn. Diverse activiteiten op verschillende locaties in het dorp. 10.00 – 16.00 uur
- 13 okt. De **Dag van de Groninger Geschiedenis** in het gebouw van de Groninger Archieven. Dit jaar met als thema 'Arm en Rijk'. Van 11.00 – ca. 18.00 uur. Nadere info t.z.t. op www.dagvandegroningergeschiedenis.nl.

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg, redacteur

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt u zich ook voorstellen: Mailtje, briefje of telefoontje naar waterborg@ziggo.nl (voor adres en telefoonnummer: zie omslag) en u staat hier een volgende keer.

Henk Duzink (henkduzink@hotmail.com) uit Winsum is geïnteresseerd in de families Duzink, Dusink, Düsing (NL en Duitsland) | Bril (Brilstra) | Munneke | Hendriks (Drenthe), en hij schrijft het volgende:

“Geboren op 4 augustus 1950 in Groningen en, na daar te zijn getogen, in 1973 bij de politie gaan werken tot september 2010. Hierna met functioneel leeftijd ontslag gegaan. Ben in september 2011 begonnen met familie-onderzoek en ben gekomen tot 1675 bij familie Munneke, bij Bril (Brilstra en Hendriks tot ongeveer 1750). Hierna wordt het moeilijker, maar ook leuker. In januari 2012 een eendaagse cursus gevolgd bij Archieven in Groningen. Hierna mij opgegeven bij de NGV.

Bij de familie Duzink, zijn 2 neven al meer dan 10 jaar bezig en hun enthousiasme was voor mij het sein om dat ook te gaan doen. Ben sinds januari 2012 ook ingeschreven bij het archief om daar onderzoek te gaan doen. Om verder te komen moet je speuren. Heb mijn stambomen allemaal verwerkt in Aldfaer.

Ben dus sinds september 2011 bezig met familie onderzoek. Had nu de tijd om daaraan te beginnen. Zou best wat hulp kunnen gebruiken om mijn gegevens op internet te krijgen, twee weten meer dan één. Wel heb ik ondertussen geleerd dat je alles moet controleren.

Andere hobby's: bijna dagelijks een uur sporten, grote interesse in de historie van de provincie Groningen, diverse bestuursfuncties gehad, medeoprichter geweest van de Stichting Historische Kring Baflo.”

De heer **Heiko Bargmann** te Hamburg (heiko.bargmann@nord-com.net) doet sinds twee jaar genealogisch onderzoek en is geïnteresseerd in de volgende families: Van Besten, Schepel, Elema, Eeuwes en Writers.

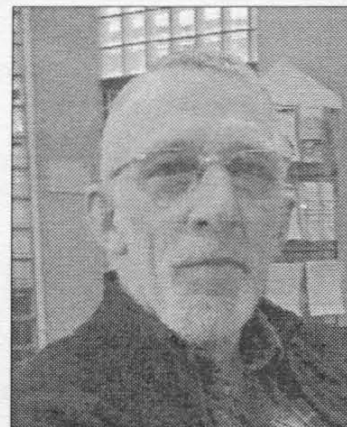
René S. de Vries (rsdevries@home.nl) was in het verleden al eens lid van de NGV en heeft zich nu opnieuw aangemeld. De heer De Vries werkt aan een boek met verhalen die gepubliceerd zijn geweest in de rubriek 'Joodse Groningers van weleer' in het magazine *JaGDaF*. JaGDaF betekent: samen zijn. De hoofdletters verwijzen naar Joden, Groningen, Drenthe en Friesland. Het blad is een platform voor de joden in de noordelijke provincies op het gebied van cultuur, religie en joodse actualiteiten. Het boek staat gepland te verschijnen in oktober van dit jaar.

Tevens is de heer De Vries jaren bezig geweest met het in kaart brengen van de Joodse begraafplaatsen in de provincie Groningen. Het resultaat van dit werk is terug te vinden op de website www.historiejoodsgroningen.nl.

Families die de heer De Vries onderzoekt zijn: Polak, Van Gelder en Blok uit Groningen | De Vries uit Groningen en Amsterdam | De Swaan uit Groningen en Den Haag.

Hobby uit hobby. Klaas Reineking en ...

Klaas Niemeijer, redacteur, kenjniemeijer@planet.nl

In deze rubriek vertellen lezers over hun hobby. Dat is dan niet de genealogie, maar een bezigheid die daaruit is ontstaan en intussen minstens evenveel tijd in beslag neemt. Ik heb de vragen gemaild, de antwoorden liet ik zo veel mogelijk onveranderd. Wilt u ook in deze rubriek, mail of schrijf mij.

- ***Vertel wat over jezelf. Leeftijd, woonplaats, beroep, partner, alles wat je kwijt wilt.***

Klaas Reineking, geboren in Baflo, via Groningen opgegroeid in Amersfoort, gepensioneerd en wonende te Haren. Begonnen als lichtmatroos en geëindigd als scheepskapitein. Gehuwd geweest, twee kinderen en vijf kleinkinderen.

- ***Hoe lang doe je aan genealogie, hoe is die hobby ontstaan.***

In 1985 ben ik begonnen met genealogie en in het begin hoofdzakelijk naar de eigen afkomst. Dat was nog in het toenmalige Rijksarchief in de Sint-Jansstraat. De familienaam Reineking komt niet zo heel veel voor. De laatste tijd ben ik bezig om mijn familiegegevens op papier te zetten met de bedoeling dat uiteindelijk te gaan publiceren, maar voorlopig alleen voor de familie. Mijn aandacht is op dit ogenblik vooral gericht op het vinden van plattegronden van Huizinge, Kantens, Toornwerd en Middelstum en dan met huisnummers, dus niet de kadastrale kaarten. Via volkstellingen enz. kun je dan eventueel zelf vaststellen waar je voorouders gewoond hebben. Ach, je bent een tijd bezig en de informatiebronnen drogen op. Op een gegeven moment komen er nieuwe gegevens beschikbaar en dan ga je weer enthousiast verder. Ik denk dat dit wel bij meer genealogische onderzoekers het geval is.

- ***Hoe is je "hobby uit hobby" ontstaan en wat houdt die precies in.***

Sinds mijn prepensionering ben ik als vrijwilliger in het Scheepvaartmuseum in Groningen werkzaam geweest en sinds ongeveer zes jaar ben ik ook als vrijwilliger betrokken bij de op 18 mei 2005 opgerichte Stichting Maritiem-Historische Databank – De maritieme gegevensbron van de koopvaardij schepen in de Beneluxlanden vanaf 1813. Men probeert de gegevens van elk schip van doop tot sloop boven water te krijgen. Ik houd me voornamelijk bezig met het bestuderen van de *Provinciale Groninger Courant* (PGC) vanaf 1811 tot 1900. Daar haal ik alle bijzondere scheepsvoorvallen uit, die ik dan doorstuur naar Marhisdata, die ze vervolgens in kroniekvorm verwerkt en ze op het internet publiceert. Niet alleen de PGC, maar ook de *NRC*, het *Handelsblad*, de *Zeeuwse* en de *Leeuwarder Courant* en ook nog de *Javabode* worden zo verwerkt.

- ***Hoeveel tijd neemt deze hobby intussen in beslag en wat vindt jouw eventuele partner daarvan.***

Aan het bestuderen van kranten besteed ik twee ochtenden per week. De overige ochtenden houd ik me bezig met het bestuderen van eigendomsbewijzen die nodig zijn voor het verkrijgen van een Zeebrief. Een Zeebrief is een nationaliteitsbewijs (een soort paspoort) van een zeegaand schip. De brief is een vereiste om de Nederlandse vlag te mogen voeren en is vier jaar geldig. Die fotografeer ik en stuur die informatie vervolgens door naar Marhisdata. De databank bevat nu gegevens van ongeveer 5300 schepen met ongeveer 10.000 scheepsfoto's. De informatie is te raadplegen op de site www.marhisdata.nl.

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XXIX

Eigenaars venen Muntendamster akkertallen, 1664 ¹

Naemen van de eygenaers der veenen van Muntendamster ackertallen, dewelcke volgens de limitscheidinge van wijlen de rentemester Johan de Mepsche 100 roeden veen voor de vrie uytvaart door beyde Sappemeester wijcken nae de stadt door des raadsgecommitteerden haer hebben laeten affmeten op den 27 september 1664.

(onderstond:)

Cornelis Edskens
Jan Janssen Oldeziel
Fecke Wijkpes
Reiner Derx Spinneker
doctor Eysleben
Tiddo Ottens
Willem Smael noe. matris
monsieur Eyben noe. matris
Derck Hayens
Peter Cornelis
Jurrien Harmens
Deetien Jans

Voetnoor

¹ GrA, rnr 314, deel 13, blz. 519, 10 dec. 1664

Armenzorg – De afstamming van Klaas Jissen

... betrekkelijk de alimentatie van **Klaas Jissen**, onechte zoon van **Anna Klazen Jissen**, en waarover UEdAchb. nu deze renseignementen van ons inwacht.

Wij hebben de moeder van Anna Klazen Jissen hierover gevraagd. Welke ons de navolgende inlichtingen heeft medegedeeld.

Anna Klazen Jissen is geboortig van Denemarken, te Wolbürg behorende onder Flensburg in het Holsteinsche; gedurende haare minderjarigheid heeft zij bij haar grootmoeder **Petronella de Boer** wed^w Mos te Eenrum te huis geweest; gedurende hare meerderjarigheid heeft zij een zwervend leven geleid, dan eens te Hogezaand, Veendam, Muntendam en elders. Zij was vier en twintig jaren oud bij haar overlijden, dochter van wijlen **Klaas Cristiaans Jissen**, van beroep schipper, gewoond hebbende in Denemarken en overleden op het eiland St. Michieli, de Westelijke Vlaamsche Eilanden, en van **Elizabeth Egberts Mos**, laatst wed^w van **Johannes Smit**, van beroep vroedvrouw wonende te Garnwerd.

Bron:

GrA, Toegang 1442 (Openbare armenzorg in de gemeente Groningen), inv.nr. 7, ingekomen stukken, nr. 61, d.d. 15-6-1829, brief van het burgerlijk armbestuur te Ezinge

Kwartierstaat Schuurman

Geert Schuurman, Balkbrug

1. **Geert Schuurman**, medewerker Philips, tr. (1) Stadskanaal 12-1-1965 met **Annechien Clara Poorta**, dochter van *Jacob Poorta* en *Alberdina Boerma*; tr. (2) Dedemsvaart 21-9-2001 met **Grietje Veerman**, dochter van *Hendrik Veerman* en *Klaasje Harke*.
2. **Geerhard Schuurman**, geb. Nieuw-Buinen 9-7-1904, bloemist te Nieuw-Buinen en Musselkanaal, overl. Groningen 15-9-1980; tr. Borger 29-4-1931
3. **Abeldina Munneke**, geb. Ezinge 29-6-1910, overl. Assen 28-7-1949.
4. **Ties Schuurman**, geb. Wildervank 1-1-1876, koperslager te Nieuw-Buinen, overl. Nieuw-Buinen 6-1-1909; tr. Onstwedde 18-4-1898
5. **Geertje de Jonge**, geb. Onstwedde 12-7-1880, winkelierse, overl. Groningen 18-6-1926.
6. **Hirzo Munneke**, geb. Groningen 8-1-1887, binnenvaartschipper, overl. Groningen 5-7-1951; tr. Wildervank 19-5-1910
7. **Hinderika Swiers**, geb. Groningen 18-7-1890, overl. Groningen 9-7-1982.
8. **Geert Schuurman**, geb. Wildervank 4-10-1844, koperslager, lantarenopsteker, overl. Schildwolde 8-5-1931; tr. Wildervank 8-5-1872
9. **Geertruida Hillechiena Rogaar**, geb. Wildervank 5-5-1849, overl. Wildervank 24-3-1923.
10. **Geert de Jonge**, geb. Oude Pekela 14-8-1830, arbeider, wolkammer, overl. Onstwedde 26-7-1895; tr. Veendam 5-3-1873
11. **Lammechien de Groot**, geb. Veendam 27-8-1839, overl. Nieuw-Buinen 2-2-1908.
12. **Hindrik Munneke**, geb. Nieuwe Pekela 13-1-1840, overl. Groningen 30-3-1915; tr. Nieuwe Pekela 18-1-1872
13. **Abeldina Smook**, geb. Nieuwe Pekela 1-12-1845, overl. Groningen 9-8-1940.
14. **Harm Swiers**, geb. Termunterzijl 28-4-1859, schipper, overl. Groningen 20-4-1949; tr. Wildervank 14-2-1889
15. **Grietje de Groot**, geb. Hoogezand 25-10-1856, overl. Nieuw-Buinen 15-7-1934.
16. **Derk Jacobs Schuurman**, geb. Veendam 23-12-1804 (zoon van *Jacob Freerks Schuurman* en *Claaske Wolters van Dam*), schoenmaker, veldwachter, overl. Delft 18-7-1869; tr. Veendam 15-5-1842
17. **Siementje Geerts van der Laan**, geb. Muntendam 13-4-1810 (dochter van *Geert Alberts van der Laan* en *Elisabeth Eenjes de Boer*), overl. Veendam 7-2-1846.
18. **Ties Freerks Rogaar**, geb. Wildervank 8-3-1821 (zoon van *Freek Tiessens Rogaar* en *Geertruida Gerrits Swalve*), overl. vóór 1872 (plaats en datum aan de dochter bij haar huwelijk onbekend); tr. Wildervank 15-4-1847
19. **Aaltje Geuchies Detmers**, geb. Wildervank 9-1-1817 (dochter van *Geuchien Dethmers* en *Hinderkien Roelfs Klein*), overl. Wildervank 1-7-1876.
20. **Harm Eltjes de Jonge**, ged. Oude Pekela 24-11-1789 (zoon van *Eltje Harms de Jonge* en *Pietertje Tjarks Pot*), wolkammer, overl. Stadskanaal 28-8-1860; tr.

Oude Pekela 30-12-1815

21. **Geertje Hindriks Rijzenbrij**, ged. Amsterdam 15-4-1795 (dochter van *Hindrik Pieters Rijzenbrij* en *Geessijn Arends Ruiten*), overl. Stadskanaal 30-9-1867.
 22. **Jacob Jans de Groot**, geb. Hamburg 30-4-1807 (zoon van *Jan Jacobs de Groot* en *Martjen Hindriks Mees*), boerenknecht, overl. Ommelanderswijk (gem. Veendam) 16-2-1868; tr. Veendam 6-2-1837
 23. **Geertje Klaassens de Raad**, geb. Windeweer 15-12-1811 (dochter van *Klaas Abrams de Raad* en *Lammechien Roelfs te Velde*), overl. Wildervank 18-2-1889.
 24. **Christiaan Geerts Munneke**, geb. Veendam 24-11-1807 (zoon van *Geert Alberts Munneke* en *Roelfjen Christiaans Kraster*), overl. Veendam 21-8-1843; tr. Nieuwe Pekela 12-10-1839
 25. **Helena Hindriks Kassies**, geb. Nieuwe Pekela 28-12-1814 (dochter van *Hindrik Jans Kassies* en *Imke Geerts Koning*), overl. Nieuwe Pekela 14-5-1889.
 26. **Geert Jans Smook**, geb. op de Oostzee 1803 (zoon van *Jan Geerts Smook* en *Geesjen Jans Bakker*), arbeider, overl. Nieuwe Pekela 21-8-1851; tr. Nieuwe Pekela 27-4-1839
 27. **Wija Hirdses Groenema**, geb. Muntendam 19-8-1813 (dochter van *Idze Jacobs Groenema* en *Abeltje Hendriks Jonker*), overl. Nieuwe Pekela 8-1-1894.
 28. **Jurjen Swiersema**, geb. Oterdum 7-8-1828 (zoon van *Hindrik Jurjens Swiersema* en *Engelina Willems Hoederman*), arbeider, overl. Stadskanaal 13-7-1909; tr. Onstwedde 2-3-1857
 29. **Hinderika de Jonge**, geb. Oude Pekela 15-11-1833 (dochter van *Harm Eltjes de Jonge* en *Geertje Hindriks Rijzenbrij*, zie nrs. 20 en 21), overl. Stadskanaal 3-1-1915.
 30. **Harm Lammerts de Groot**, geb. Windeweer 3-3-1814 (zoon van *Lammert Jacobs de Groot* en *Renske Harms Sprik*), overl. Wildervank 19-7-1884; tr. Hoogezand 24-1-1856
 31. **Trijntje Klomp**, geb. Hoogezaand 23-10-1821 (dochter van *Arend Jans Klomp* en *Grietje Jans Barkman*), overl. Stadskanaal 23-11-1901.
-

Huwelijkscontract van Ubel Lammerts en Hyktien Heynes

Dirk J. van Ham, Aerdenhout

Dit echtpaar is bekend als stamouders van de familie Van Clooster.

Een exemplaar van het Hc. bevindt zich merkwaardigerwijs ver van Groningen in het archief van de *Doopsgezinde gemeente Bij het Lam en den Toren* te Amsterdam [tegenwoordig bewaard in het Stadsarchief aldaar, stuk 1120 835]. Kort na de overstromingen in 1717 is er correspondentie geweest tussen de Ommelander Doopsgezinden en hun broeders in Amsterdam over de enorme verliezen die daardoor gedragen moesten worden. Mogelijk is in dat verband deze kopie van het huwelijkscontract (Hc.) in Amsterdam beland.

In de [later digitale] samenvatting zijn alleen bruid en bruidegom en als datering 1680 vermeld.

Bij lezing van de volledige akte blijkt de juiste datering 5 april 1712 te zijn [met dank aan Redmer Alma voor zijn leesles].

In het contract komen voor als Dedigslieden tot Bruidegomszijde **Jan Harmens** en **Grietje Ubels** als swager en suster **Jacob Tomas** als halve oom en an des bruidtssijde **Heyne Ennes** en **Hilje Hinderiicks** als vader en moeder **Jacob Hindericks** als oom en **Jan Migeels** als moeijenman. In de samenvatting waren zij niet vermeld, en daardoor tot nu toe onbekend.

Als zuster van de bruidegom is Grietje Ubels aanwezig en als halve oom Jacob Tomas. Ubel zal daarom een posthume zoon zijn van **Ubel Lammerts** en **Louke Thomas**, landbouwers op Biwema te Usquert, waar zij opvolgers waren van Ubels ouders **Lammert Michiels** en **Geertruid**. Zulke postume zoons werden wel vaker van de volledige naam van de voor hun geboorte overleden vader voorzien.

In 1693 wordt **Louke Thomas** op Biwema opnieuw ingeschreven als meier met **Symen Jacobs**, de stamvader van de familie De Waard. Vader Ubel moet dan zijn overleden, en zoon **Ubel** kort daar weer na zijn geboren [omstreeks 1693 dus].

Daarmede is zo de bruidegom [oud ongeveer 19 jaar] van twee generaties nog niet bekend voorgelacht voorzien.

Omtrent Biwema vermeldt Spanheim 126 1: ¹

1653 Lammert Michels ende Geertruid

1669 de soon Ubbe Lammers en Louwke

1693 de wed: Lauke getr: an Sijmen Jacobs

1698 getr: an Trijnje [Drewes]

Al wel bekend waren de ouders van de bruid als landbouwers op Kippenbergen, dat later deel gaat uitmaken van Klooster Wijtwerd te Usquert. Ubel en Hyctien volgen daar op. Het vermoeden, dat zij dochter is, wordt in het Hc. bevestigd,

Intrigerend is bruids moeijenman Jan Migeels, blijkbaar getrouwd met een meisje -Ennes of -Hindericks. Een **Jan Michiels** is bekend als zoon van **Michiel Lammerts** [die nog leefde in 1706, vader bij het Hc. van **Cornelis Michiels** [broer van Jan Michiels] en Stijntje Geerts], landbouwer in Huizinge, die zelf weer een zoon zou kunnen zijn van Lammert Michiels, grootvader van de hier besproken bruidegom Ubel Lammerts. Voor meer informatie over deze drie vetgedrukte mannen houd ik mij aanbevolen.

Van Ubel en Hyctien zijn vier kinderen bekend.

Geertruid Ubels trouwt in 1754

Loeke Ubels trouwt in tweede echt in 1750 en in eerste echt dus daarvóór

Heine Ubels trouwt 1756

Lammert Ubels trouwt 1756

Er zijn daarbij wel vraagtekens geweest door de grote tijdsspanne tussen deze data en 1680, de tot nu toe bekende trouwdatum van de ouders. Nu dit 1712 blijkt te zijn, lijken deze vraagtekens weggenomen.

Bij mijn weten zijn alle betrokken personen Doopsgezind en het bovenstaande is daarom een welkome aanvulling op de schaarse informatie over voorouders met deze geloofsovertuiging.

Noot

- 1 Andreas Spanheim : PROVINCIE-MEIJERS GRONINGEN 1632-1719; GrA, Statenarchief, inv.nr. 2658, fol. 126 eerste vak. Op internet is een transcriptie te vinden van H.R.A. Wessels.

Ervaringen ABS

Klaas Niemeijer, redacteur

Al een paar jaar werken onze afdelingssecretaris Harry Timmer en ondergetekende als vrijwilligers bij het RHC Groninger Archieven. Naast het invoeren in Genlias – vooral in het verleden – herstellen we nu ook fouten in AlleGroningers. Via de mail komen de foutmeldingen binnen, die dan door ons worden verwerkt. Soms blijkt het dat er verschillende waarheden bestaan. Zoals bekend, worden de akten van de burgerlijke stand in tweevoud opgemaakt. Soms verschillen die in tweevoud opgemaakte akten, zelfs is er verschil in handschrift te constateren.

De indruk bestaat, dat de akten vroeger werden gedictieerd en dan door twee verschillende ambtenaren werden opgeschreven. We verkeren in de gelukkige omstandigheid dat een inmiddels gepensioneerde ambtenaar van de burgerlijke stand (ABS) zijn ervaringen vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw op schrift heeft gesteld.

Deze interessante informatie willen we u niet onthouden.

“In 1963, toen ik als secretarieambtenaar begon, werden de akten één voor één door dezelfde persoon ingeschreven. Dat geschiedde in vooraf ingebonden boeken met lege aktenbladen. De dubbelingen gingen elk jaar naar de Officier van Justitie. De gemeentelijke exemplaren werden na 5 jaar bij elkaar gevoegd en dan definitief ingebonden.

Het schrijven van akten ging niet altijd foutloos. Ik moest het vak van secretarieambtenaar leren en daar hoorde ook het inschrijven van de akten bij. Al vrij snel maakte ik zelf de concepten en liet deze door één van onze ABS-en (de gemeentesecretaris, de eerste en tweede ambtenaar ter secretarie en bij de voltrekking van huwelijken ook de burgemeester) accorderen om ze dan in te schrijven. Al snel mocht ik de geboorte- en overlijdensakten zelf inschrijven; op huwelijksakten waren ze kritischer. En uiteraard moesten de huwelijksakten er goed uitzien. Foutloos schrijven is bijna onmogelijk; er was altijd wel een akte waar wat misging en middels een doorhaling en verbetering moest worden opgelost. En hoewel het natuurlijk niet mocht; er stond wel een flesje radeerwater paraat. Iedereen probeerde vooral de dubbelingen bestemd voor de OvJ smetvrij te houden, want die exemplaren werden door het parket gecontroleerd en hun bevindingen werden gerapporteerd aan B&W. Als er te veel was geknoeid moest je bij de gemeentesecretaris op het matje komen.

In 1969 ging ik naar een grotere gemeente. Daar maakte men de akten al op met een schrijfmachine, waarbij voor het dubbele exemplaar carbonpapier werd gebruikt. Soms ontstond er een apart soort fout; namelijk het verkeerd inleggen van het carbonpapier. Op het eerste exemplaar kwam dan op de achterkant de tekst in spiegelschrift en het dubbele exemplaar bleef dan leeg. Ik ben er van overtuigd dat er bij de Groninger Archieven dubbelingen van akten zijn waar een andere akte in spiegelschrift doorheen is getikt.

Voor 1940 was er het Gezinskaartenstelsel en was het verzamelen van gegevens daarop veel minder aan regels gebonden dan in het latere Persoonskaartenstelsel, ontworpen door Dhr. Lentz, het hoofd van de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters. Elke nieuw opgemaakte persoonskaart (PK) werd vergeleken met de geboorteakte. Daarbij werden zeer zelden fouten gemaakt. Tijdens de Duitse bezetting ontwierp Lentz het beruchte en zeer moeilijk te vervalsen persoonsbewijs. Joodse Nederlanders kregen de beruchte J in hun persoonsbewijs en de trieste gevolgen zijn bekend.

De gezinskaarten waren in 1920 ingevoerd en vervingen min of meer één op één de tot dan toe gebruikelijke boeken met gezinsbladen. Maar het oude uit 1850 daterende systeem bleef bestaan. En zoveel te verder in het verleden men gaat, te minder waren de controlemogelijkheden van de ABS, zeker vóór 1850. Toen waren er alleen maar de per 10 jaar opgemaakte en niet bijgehouden gegevens van de volkstellingen. De ABS was destijds compleet afhankelijk van de aangevers en die wisten soms vrijwel niets.

Tegenwoordig worden de persoonsgegevens uit de GBA-database (**G**emeentelijke **B**asis **A**ministratie) gehaald (een database die is gebaseerd op het Persoonskaarten-systeem van Lentz). Als er toch een fout zit in de GBA, dan is die fout waarschijnlijk gemaakt bij de invoering van de PK. Toevallig weet ik iemand die een verkeerde geboortedatum heeft. Bij de conversie vanuit de geboorteakte naar de PK is een vermelde wijziging in die geboorteakte destijds NIET meegenomen.

De meest verwarrende ervaring was een akte van iemand waar door de rechtbank een rechtsvermoeden van overlijden van een naar de USA vertrokken persoon werd uitgesproken (de achtergelaten echtgenote wilde wel eens weduwepensioen) en waarvan het vonnis werd ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Dit was nog in de PK-tijd, waardoor de ambtenaar van het bevolkingsregister verplicht was kennisgeving te doen aan de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters. Na ontvangst van de kennisgeving bleek dat betrokkene zich een maand eerder weer in Nederland had laten inschrijven, waardoor het rechtsvermoeden van overlijden niet meer te handhaven was. Dat werd dan teruggedraaid en de bewuste vrouw ontving het bericht dat ze geen weduwe meer was en onterecht weduwepensioen had genoten. Haar PK moest weer worden gewijzigd. Het was een hele toer om al die doorhalingen weer ongedaan te maken; de kaart zag er dan ook niet meer uit!

In 1970 werd bij de invoering van het nieuwe Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek over het Personen- en Familierecht de zgn. moederontkenning en erkenning en wettiging ingevoerd.

Na 1-1-70 kon de moeder naar de ABS gaan en ontkennen dat het kind van haar gewezen echtgenoot was waarbij de verwekker bij dezelfde akte dit kind diende te erkennen. De wetgever had gemeend er wel een bijzondere voorwaarde aan te moeten verbinden. Moeder en erkenner dienden binnen één jaar met elkaar in het huwelijksbootje te stappen (waarbij het kind van rechtswege gewettigd werd), anders verviel de ontkenning en erkenning.

Bij mijn collega vervoegde zich op een dag een samenwonend stel, Jaap en Geesje. Jaap was een jonge knaap, Geesje was toch wel een jaar of twaalf ouder. Uit hun relatie was enkele weken tevoren een jonge zoon geboren, terwijl Geesje nog niet zo lang gescheiden was en het kind dus werd aangemerkt als wettig kind van Geesje en haar eerste echtgenoot. Jaap wilde wel eens weten of hij het kind op zijn naam kon krijgen. Mijn collega, opgetogen dat hij aan het stel de mogelijkheden van het nieuwe BW kon bekend maken legde de nieuwe vader en moeder omstandig uit wat er allemaal van hem werd verlangd. Bij de voorwaarde dat de beide geliefden binnen een jaar na de ontkenning en erkenning met elkaar moesten trouwen ontplofte de jonge vader bijkans. Hij was toch niet gek!! *Hij ging toch zeker niet trouwen met een "Old Wief!"*

Groningers bij de VOC

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Tussen 1700 en 1798 monsterden 757.500 mannen aan bij de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1798). Op weg naar de Kaap of verder naar de Oost. Bijvoorbeeld als soldaat, matroos, bosschietter, assistent of schipper. Nederlanders en buitenlanders. Ze werden ingeschreven in de scheepssoldijboeken ¹, die sinds 2011 digitaal ontsloten zijn. Hieronder waren 5082 ² Groningers ³ en 62 personen waarbij als plaats van herkomst Groningerland ingevuld staat. Bij dit aantal zijn de apart genoemde plaatsen zoals Adorp (5) ⁴, De Pekel/Pekela (ongeveer 400), Noordhorn (6), Winschoten (78), Leek (15), Midwolda (2), Delfzijl (74), Appingedam (162), Veendam (180), Hoogezand (13), Uithuizen (10) en andere niet meegerekend. Hierbij is kwistig gebruik gemaakt van alle mogelijke schrijfvarianten. Het totaal Groninger inschrijvingen komt hiermee op ruim 6000. Hoewel dit nog geen 1% van het totaal aantal opvarenden is, is de kans dat u een Groninger voorvader tegenkomt vrij groot. Als hij tijdens zijn dienstverband vermoord is, overleden is of de doodstraf kreeg heeft u als bonus een overlijdensdatum.

De passagiers die op een VOC-schip de overtocht maakten zijn niet genoteerd, maar je komt ze soms in andere bronnen tegen, evenals verstekelingen.

Groening	Greuningen	Gronningen	Groeningen	Groenninge	Grunningen	Gruningen
Grinningen	Groeningh	Gronninge	Groninge	Groeningh	Grunninge	Grunning
Grieningen	Groeningerland	Groningen	Groinninge	GronInge	Greuningen	Grunning:

21 manieren om Groningers te vinden in de database van de VOC

Bekende Groningers

Er zijn diverse Groningers, die bij de VOC dienden, die bekend zijn geworden en waarover gepubliceerd is. Dit zijn onder andere Abel Jansz Tasman ⁵ (1603-1659, ontdekkingsreiziger en koopman. Begon als zeeman, krom op en verliet in 1653 de compagnie), Jan Alberts Sichterman ⁶ (1692-1764, 30 jaar in dienst, onder andere onderkoopman Bengalen en lid van de Hoge Raad Indië), Willem Arnold Alting ⁷ (vertrok na een rechtenstudie als onderkoopman naar Batavia. Hij kreeg tien kinderen en na 50 dienstjaren op eigen verzoek ontslag) en Wiebe Hayes ⁸ uit Winschoten (soldaat, redde in 1629 73 mensen nadat hun schip was vergaan).

Opmerking: overleden

Bij aanmonstering op een schip ontving men een voorschot. In 147 gevallen werd dit bedrag door een Groninger of zijn vertegenwoordiger geïnd, maar kwam de man bij vertrek niet opdagen. Voor het merendeel waren dit matrozen en soldaten. Bij 11 mannen staat bij deze onder 'Absent bij afvaart' genoemde personen bij opmerking 'overleden'. Bij allen staat als overlijdensplaats Nederland. Een exacte datum wordt zelden gegeven, maar zal in veel gevallen tussen de datum van aanmonstering en die van afvaart liggen. In alfabetische volgorde zijn dit, met aanmonsteringsdatum en overlijdensdatum (indien gegeven, tussen haakjes):

Gerrit Harmsen 6-4-1775 (geen beroep ingevuld, overl. 4-4)

Claas Janse matroos 16-11-1759 (overl. 16-11)

Willem Lammertsz matroos 25-6-1771 (overl. 17-6)

Onno Liphard soldaat 18-1-1790 (overl. 22-1)

Gerrit Pel koperslager 7-12-1756 (overl. 2-11)

Scharias Rensman matroos 14-9-1791
Houe Sijmons matroos 12-9-1768
Steven Nagel Smit matroos 14-12-1773
Johannes Struwig bosschieter 12-12-1761 (overl. 1-12-1761)
Adriaan van der Walle soldaat 10-8-1748

Uit de provincie was bosschieter Claas Bakker uit Uijthuijsen absent bij de aanmonstering op 10-5-1764 omdat hij overleed (27-4-1764) en matroos Jacob Everts uit Lints in Groeningen ging door zijn overlijden op 29 april 1764 niet varen.

Een paar personen monsterten zelfs twee maal aan. Zo schrijft Ulrich van Minningen in op 28 september 1777 als hooploper op de *Held Woltemade* en op 15 november van hetzelfde jaar als matroos op de *Jonge Samuel*. Beide keren is hij bij vertrek van het schip afwezig. Soldaat Jan Hoffnecamp staat in 1780 op de loonlijst van de *Trompenburg* en in 1782 op die van de *Holland*. Op geen van deze schepen gaat hij aan boord. De laatste keer buiten zijn schuld; er staat dat hij overleden is. Ook Cornelis van Ooije(n) monstert twee keer aan, zonder op te komen dagen. In oktober 1778 op de *Vrijheid* en in januari 1779 op de *Zeeploeg*. De vierde Groninger die twee maal op een reis inschrijft en niet meevaart is Hendrik Smit. In 1783 als matroos op de *Prinses van Oranje* en in 1788 als hooploper op de *Nederlands Welvaren*.

Overleden

Van meer dan 500 mensen uit Groningen is hun overlijdensdatum bekend, omdat die in de soldijboeken is genoteerd. Ze zijn onderweg aan boord gestorven en kregen een zeemansgraf of werden ergens in Azië begraven. Einde dienstverband.

Vermoord

Tussen 1700 en 1800, de periode van de scheepssoldijboeken, werden 725 mannen werkzaam bij de VOC vermoord. Hieronder waren 11 Groningers. Door ruzie met een scheepsmaat? Of vermoord door inlanders? We zullen het waarschijnlijk nooit weten, omdat de moordenaar niet is vermeld. De Groninger slachtoffers zijn:

Andreas Aldrix (2-1-1795)
Jan Jansz de Boer (6-11-1759)
Pieter Derminitsz (31-12-1765)
Gerrit Elderkamp (21-5-1745, na een dienstverband van 16 jaar)
Matthijs Evertsz (2-5-1742)
Casper Hubertsz (27-11-1756)
Anthonij Joosten (8-10-1740)
Jurijaen Jurijaensz (23-11-1723, na 14 dienstjaren)
Barend Krook (1-7-1787, 13 jaar bij de VOC)
Hendrik de Leeuw uit Grootegast (12-10-1746)
Jurriaan Pietersz (15-4-1718)
Jan Hendrik Zeeman (28-10-1742)

Allen kwamen in Azië aan hun eind.

Doodstraf

De doodstraf werd voltrokken aan 313 VOC-dienaren, slechts drie ervan kwamen uit de provincie Groningen.

Matroos Willem de Waal uit Delfzijl is in 1708 ter dood veroordeeld, een exacte datum wordt niet gegeven. Op 8 mei 1709 eindigt hierdoor ook het leven van matroos Jacob Jacobsz Luijtjes en soldaat Evert Hendrikse zijn vonnis werd op 17 december 1733

voltrokken. Ze eindigden hun leven in Azië. Waarom ze gestraft werden staat niet genoteerd, maar het zal waarschijnlijk zijn omdat ze iemand vermoordden of muiterij pleegden.

Ouderdom

Drie Groningers gaan uit dienst bij de VOC vanwege hun ouderdom. Soldaat Gerrit Adolph monstert aan in 1722 en is overleden op 18 november 1771.

De predikant Jan Addens trouwt op 17 november 1786 in Groningen met Elisabeth Koiter. Bij de huwelijksinschrijving staat dat hij bevestigd is als predikant naar de Oostindien. Zijn dienstverband bij de VOC eindigt in 1797 wegens ouderdom, hij wordt nog genoemd in 1801. Soldaat Wobbe Dircx reist uit in 1682 op de *Vrije Zee*, hij gaat in Azië uit dienst op 6 november 1714 en is in 1718 overleden. Bij alle drie staat als herkomst Groningen.

Vrouw	Matroos
Als een vrouw zich als man voordoet en als later blijkt dat ze een vrouw is, volgt ontslag. Wat er verder gebeurt blijkt niet uit de scheepssoldijboeken.	waak- en roegang; laden en lossen; reinigen, teren en kalfaten van het schip; af- en aanslaan van de zeilen; helpers van de onderofficieren. Ook wel bootsgezel.
Ouderdom	Bosschieter
De opvarende krijgt een 'rustgag' of gaat in een instelling, bijvoorbeeld een armenhuis	ervaren matroos, ook belast met het afvuren van een kanon

Verklaring in de database van redenen om het dienstverband te eindigen en uitleg over beroepen

Vrouw

In de resoluties van Kaap de Goede Hoop⁹ staat op 14 januari 1777 geschreven dat men heeft besloten Hendrika Engela Amelis, die als bosschieter onder de naam van Carel Fredrik van Groningen aan boord van het schip de *Vrouwe Anthonetta Coenrardina* op de Kaap is aangekomen, met het aan de rede liggende retourschip *Vreeburch* naar het Vaderland terug te zenden. Ze was in mannenkleden en met een mannennaam aan boord gekomen om zo werkend de overtocht te kunnen doen. Slechts zes dagen duurde het voor men ontdekte dat ze geen man was. Reden voor ontslag. Ze kon de rest van de reis als passagier mee.

Waarschijnlijk is ze het enige vrouwelijke bemanningslid uit Groningen dat als man aanmonsterde. Wel staan er vrouwen in de scheepssoldijboeken als begunstigde genoemd: personen die bij overlijden van de werknemer recht hadden op de soldij.

Groningen en de Provincie

Bij bovenstaande voorbeelden zijn, tenzij anders vermeld, de personen afkomstig van 'Groningen', of één van de tiental(len) varianten daarop. Niet duidelijk is of daarmee de stad of de provincie wordt bedoeld. Om die reden heb ik nog een paar zoekcriteria los gelaten op willekeurige plaatsnamen.

Van de 78 mannen uit **Winschoten** die aanmonsterden eindigde bij 41 het dienstverband door hun overlijden. Jurrien Barentsz liep weg in 1748, Heere Volkers in 1754 en Egge Harms Mulder in 1793. Cornelis Pietersz van Lee is bij de afvaart afwezig.

Claas Jansz, Roelof Claasz en Cornelis Vonk worden tijdens de overtocht vermist, resp. in 1745, 1753 en 1783. Reijnt Hendrik uit Winschoten vertrekt op 20 april 1773 bij de VOC wegens ouderdom, hij is jongmatroos.

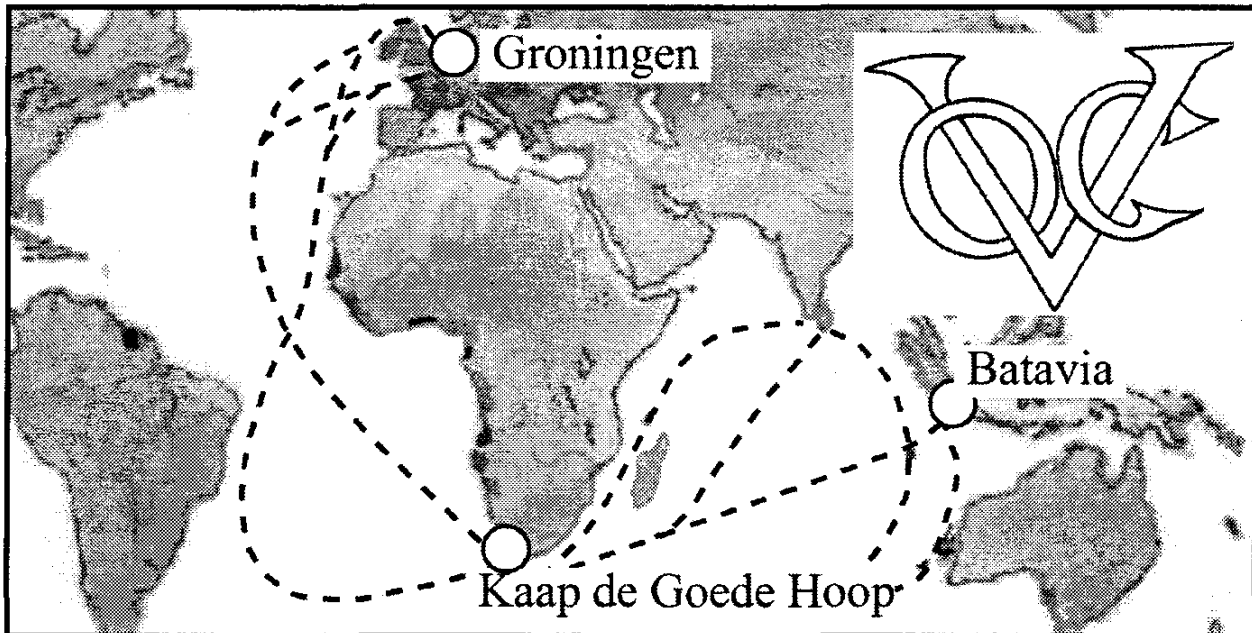
Van de 162 **Appingedam**-mers komen 72 nooit meer thuis. Reinier Vriese loopt op 18 april 1749 weg en Claas Harmense keert op 14 december 1760 in Azië niet naar zijn schip terug.

Wel aanmonstere[n], maar niet vertrekken doen Simon Barends, Pieter Claasz, Jan Fokkes, Eijbe Lutjes en Albert Lutties. Ruurt Wijk ontvangt op 27 oktober 1774 een voorshot op zijn gage voor de reis op de schepen *Overhout* en de *Jonge Hugo*, maar vaart op geen van beide mee.

Veendam krijgt 80 van zijn 180 vertrokken plaatsgenoten niet meer terug, doordat ze op zee zijn gebleven. Dettemer Clasis, Gose Lammer, Hendrik Pronk en Abraham Schiet komen na aanmonstering niet opdagen.

Delfzijl telt 28 overleden VOC-opvarenden van de 74 die vertrokken. Absent bij afvaart uit die plaats zijn Jan Claasz, Gijsbert Griebens, Jacob Meester en Eldert Pieterse.

Pekela komt in de boeken onder andere voor als De Pekel in Groningerland, Pekel in Vriesland, Pekel, Pekel a, De Peekel, De Pekel, Pekela en De Pekela. Uit die plaats kwamen ruim 400 opvarenden. Hiervan maakten 12 mannen een schipbreuk mee, 11 werden tijdens de reis vermist, 11 waren bij de afvaart afwezig en 16 liepen weg. Ruim 150 overleefden de overtocht of het verblijf in Azië niet. Bij de rest van de inschrijvingen staat: laatste vermelding, gerepatrieerd, niet ingevoerd, overgestapt naar een andere kamer, gelicht of vrijburger (George Berge).

Slot en met dank

Misschien heeft dit artikel uw interesse gewekt in de database van de scheepssoldijboeken van de Verenigde Oost-Indische Compagnie en is dit de aanzet voor een zoekactie, op plaats of op naam. Zelf vond ik het overlijden van Johan Waalkens Schmaal, ik noemde hem in een door mij geschreven artikel uit 1999. Daar schreef ik dat hij na 1772 overleden was, omdat hij uit de boeken verdwenen was. Nu kan ik invullen dat hij op 17 december 1775 aan boord van de *Westfriesland* het leven liet. Denk bij de schrijfwijze van een plaats aan de creativiteit van de inschrijver. Een plaats als Hoogezand kan onder meer als Hogezaand, Hogezaant, Hoogezand en Hoogezant worden geschreven. Soms is het handiger veel letters door een of meer sterretjes (*) te vervangen en daarna de gevonden plaatsen alfabetisch te sorteren en door te lezen. Via het kopje boven de plaatsnaam. Datzelfde geldt uiteraard voor het zoeken naar persoonsnamen. Zonder de database van deze scheepssoldijboeken, die gevuld werd onder leiding van Ton van Velzen, had ik dit artikel niet kunnen schrijven. Hiervoor dus mijn dank.

Die is eveneens voor Johan Taal, Welmoed en Dirk Winius, die het artikel lezen en van kritische kanttekeningen voorzagen.

Noten

- 1 De originele soldijboeken berusten bij het Nationaal Archief in Den Haag. Digitaal zijn ze te doorzoeken op de internetsite www.vocopvarenden.nl.
- 2 Info Ton van Velzen, projectleider VOC-database, Nationaal Archief Den Haag.
- 3 Zoeken op Gr*ninge* levert personen uit Groningen, Grunningen enz. op, Gr*ningerl* uit Groningerland. Diverse mannen maakten meerdere reizen met de VOC en staan daarom meerdere keren vermeld.
- 4 Het getal tussen haakjes is het aantal aangemonsterde mannen.
- 5 www.abeltasman.org/jeugd.html; zie ook Groningsche Volksalmanak 1893 blz. 113-144.
- 6 http://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Albert_Sichterman; zie ook Groningsche Volksalmanak 1914 blz. 14-74.
- 7 Zie Groningsche Volksalmanak 1911 blz. 188-235 en artikel op de website www.groningerarchieven.nl: Hofmans vertellingen, artikel *Van VOC naar wereldwinkel*.
- 8 www.wiebehayes.nl.
- 9 De Resoluties zijn digitaal te doorzoeken op <http://databases.tanap.net/cgh/>.

Pinkeltoren

Petronella J.C. Elema, Groningen

In het kader van het onderzoek naar aparte familienamen ditmaal: Pinkeltoren (Pinkeltoorn, Pinkeldoorn) uit Midwolda.

- I. **Albert Jans Pinckeltooren**, begr. Midwolda 18-10-1720 (in de bekken f 0.10.0), tr. [mogelijk] **Frouke** N., overl. voor maart 1731.

Waarschijnlijk waren zij niet identiek aan Albert Jans en Frouke Berents, over wiens minderjarige dochter Geertjen in 1732 voorstanderen waren Herman Berents, Geert Jans en Geert Geerts; dezen leenden toen aan Berent Nantkes in Midwolda en diens vrouw een bedrag van f 114 uit, à 5% (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7123, oud nr. V jj 4, Midwolda, blz. 690, 1-5-1732).

De hier bedoelde Albert Jans Pinkeltooren zal mogelijk óók een vrouw met name Frouke hebben gehad. Zij hadden drie volwassen kinderen, waarvan Fenne en Jan mogelijk ongehuwd bleven. Hun zoon Roelf Alberts had als oudste dochter een Grietje (naar zijn schoonmoeder) en als tweede dochter een Frouke.

Fenne Alberts, Roelef Alberts en Jan Alberts, suster en broeders woonachtig te Midwolda, leenden begin 1730 f 100 van de plaatselijke diaconie (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7123, oud nr. V jj 4, Midwolda, blz. 577, 23-1-1730).

Fenne Alberts en Jan Alberts, zuster en broer, verkochten een jaar later aan hun broer Roelf Alberts en zijn aanstaande vrouw Teetje Berents hun aandeel in de ouderlijke behuizing alsmede de tuin erachter, op Sicke Aries land, doende jaarlijks f 6 tot grondpacht (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7123, oud nr. V jj 4, Midwolda, blz. 643, 12-3-1731). De beide verkopers kregen elk vijftig daalder in drie termijnen, en wel op mei 1731, mei 1732 en mei 1733.

Jan en Fenne Alberts, broer en suster te Midwolda, kochten uiteindelijk begin 1735 (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7123, oud nr. V j j 4, Midwolda, blz. 729, 28-2-1735) van Jan Jans te Midwolda een behuizing en tuin erachter, gelegen in de heerd land van Wildrik Botties (doende tot grondpacht f 6.15.0 jaarlijks) alsmede 8 legersteden op het nieuwe kerkhof aldaar. De prijs bedroeg f 170, zes jaar vrije huisvesting voor de verkoper, en diens recht op één verrotting in genoemde graven "voor zijn persoon". Fenne en Jan kunnen dus ongehuwd zijn blijven samenwonen.

Uit dit huwelijk (er is een lacune in de dopen te Midwolda, 1703-1711):

- 1 **Fenne Alberts**, vermeld Midwolda 12-3-1731; geen huwelijk aangetroffen.
- 2 **Jan Albers Pinkeltoren**, begr. Midwolda 27-11-1771 (in de bekken f 0.9.4).
Hij kan gehuwd zijn geweest, maar ik vond daarvoor geen aanwijzingen.
- 3 **Roelf Alberts**, volgt II.
- 4 "**Albert Pijnckeltorens kijndt**", begr. Midwolda 22-5-1708.

Een kind uit dit huwelijk kan verder geweest zijn "Pinck Juryen", begr. Midwolda 7-11-1718 (in de bekken f 0.12.3).

II. **Roelf Alberts**, van Midwolda, tr. Noordbroek 4-3-1731 **Tietje Berents**, ged. Noordbroek 13-2-1701, dr. van *Beerent Mennes en Grietjen Meinerds*.

In de reguliere DTB-boeken vond ik hem alleen onder patroniem.

In het huwelijkscontract van hun kleindochter Tietje Alberts Pinkeltoorn, die in 1803 trouwde, verschenen o.a. twee volle nichten van haar vader, dus van Albert Roelfs Pinkeltoorn. Dat waren Tietje Meijnderts van Noordbroek, gehuwd met achtereenvolgens Hindrik Alberts, Claas Freerks en Hinderikus Jakobs Bloem, en Moeder Meinderts. Blijkens verschillende vermeldingen in de huwelijkscontracten waren Tietje en Moeder dochters van Meijndert Berents en Anna Jans, waarbij hun vader een broer van Tietje Berents geweest zal zijn: beiden dus kinderen van Berend Mennes en Grietjen Meinerds. De familiebanden werden dus lang in stand gehouden.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Grietje Roelfs**, ged. Midwolda 3-2-1732.
- 2 **Frouke Roelfs**, ged. Midwolda 25-7-1734.
- 3 **Albert Roelfs**, ged. Midwolda 22-12-1737, volgt III.

III. **Albert Roelfs (Pinkeltoorn, Pinkeltoren)**, ged. Midwolda 22-12-1737, overl. Midwolda (huis no. 98, oud 81 jr., man van Jantje Hindriks (sic), nalatende een dochter uit een vorig huwelijk) 5-1-1819, tr. 1. Midwolda 25-11-1766 **Corneliske Mennes**, ged. Woldendorp 30-7-1741, overl. Midwolda (Corneliske Mennes oud in het 67^e jaar, vrouw van Albert Roelfs Pinkeltoorn, hebbende een meerderjarige en reeds getrouwde dochter) 18-5-1807, begr. ald. (als Albert Roelfs vrouw, in de bekken f 1.13.4) 25-5-1807, dr. van *Menne Gerrijts en Bouwke Lammerts*, tr. 2., otr. Midwolda 2-6-1810 **Jantjen Jans**, ws. ged. Westerlee 13-11-1746, overl. Midwolda (huis no. 99, oud 73 jr., weduwe Albert Roelfs Pinkeltoren) 29-3-1819; zij was eerder gehuwd met *Jan Hindriks (Pals)*.

Zowel het ondertrouwboek als het huwelijkscontract geven de naam van de tweede vrouw als Jantje Jans. Bij het overlijden van de man wordt echter als overlevende echtgenote opgegeven Jantje Hindriks. Het HC (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7131, oud nr. V j j 10, Midwolda, akte no. 29, 28-6-1810) gaf aan bruidegomszijde alleen zijn enige dochter Tietje Alberts Pinkeltoorn tot getuige: haar man Driefs Harms was wel

expres verzocht, maar compareerde niet. Aan bruidszijde waren het vooral haar kinderen uit een eerder huwelijk: Zwaantje Jans wed. Jacob Klaassens Klatter dochter, Beernd Jans zoon, Hindryk Jans Pom aangetr. zoon, Siertje Jans en Jan Beerns dochter en schoonzoon.

Jantjes eerste man was een Jan Hindriks, en haar voorkinderen droegen later de naam Pals. Zo zal zij wel dezelfde zijn als Jantje Jans, uit Westerlee, otr. Westerlee 28-4, tr. Midwolda 26-5-1771 Jan Hindriks (in 1786 met de familienaam Pals), ged. Midwolda 31-1-1740, zn. van Hindrik Jans en Swaantie Lammers.

Uit dit huwelijk dan:

- a **Anna Jans Pals**, ged. Midwolda 1-3-1772, tr. (vermoedelijk; beiden onder patroniem) Nieuwolda 29-3-1792 *Hindrik Jans Pom* [= *Pomp*], van Heveskes.
- b **Hendrik Jans Pals**, ged. Midwolda 5-6-1774, tr. (HC Nieuwolda 23-5-1805) *Tjebbe Pieters*.
- c **Hemke Jans**, ged. Midwolda 16-6-1776.
- d **Zwaantje Jans Pals**, ged. Midwolda 14-6-1778, tr. (HC Nieuwolda 23-2-1805) *Jacob Klaassens Klatter*, overl. voor 1810.
- e **Jan Jans**, geb./ged. Midwolda 7-4/15-4-1781.
- f **Berent Jans Pals**, geb./ged. Midwolda 28-10/9-11-1783, overl. Nieuwolda 10-9-1842, tr. 1. Nieuwolda 20-5-1813 *Anna Daniels van der Wal*, tr. 2. Scheemda 30-12-1830 *Grietje Pieters Krei* [ook: *Anne Margrietta Kraai*].
- g **Siertje Jans**, geb./ged. Midwolda 29-3/9-4-1786, tr. Jan Berents Stuit.
- h **Menno Jans**, geb./ged. Midwolda 23-8/7-9-1788.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Teytjen [Tetje, Teetje] Alberts (Pinkeltoren)**, geb./ged. Midwolda 12-1/17-1-1768, overl. Midwolda (oud 72 jr., nalatende 2 zoons uit een vorig huwelijk) 5-11-1840, tr. 1. (onder patroniem), otr./tr. Beerta/Midwolda 26-6/31-7-1803 **Drews Harms**, ged. Beerta 17-12-1778, wever, overl. Midwolda (oud 32 jr., als Dreis Harms) 18-8-1811, zn. van *Harm Jurriens en Corneliske Cornelius*, tr. 2. Midwolda 27-3-1814 **Bene** [ook: **Beno**] **Gerardus Schassinga** [ook: **Schassenga**], geb. Bellingwolderschans 1-11-1780, weversknecht te Oostwolde, zn. van *Gerard Harms*, kleermaker (overl. Bellingwolderschans 20-3-1783) en *Fenje Benes* (overl. Bellingwolderschans 2-5-1794).

Van het eerste huwelijk bestaat een HC (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7127, oud nr. Vjj 8, Midwolda, 29-7-1803), waarbij de bruid al met de naam Pinkeltoren voorkomt. Aan zijn kant Jurjen Harms en Swaantje Luitjens broer en schoonzuster, Kornelijus Harms en Eizijn Jurjens idem, Elizabeth Harms en Jan Luikas volle zuster en zwager. Aan haar zijde Albert Roelfs Pinkeltoren en Kornelske Mennes vader en moeder, Moeder Meinders, alsmede Teitje Meinders gehuwd met Hinderikus Jakobs Bloem volle nichten van bruids vader. De nakomelingen van Teytes schoonouders, inclusief haar eigen kinderen, heten later De Raaf.

Alle data betreffende de tweede echtgenoot en zijn ouders zijn afkomstig uit een akte van bekendheid, overgelegd bij het huwelijk. Hij was niet opgenomen in het doopboek van Bellingwolderschans.

Uit het eerste huwelijk:

- a **Albert Drews de Raaf**, geb./ged. Midwolda 9-1/19-1-1806, tr. Hoogezand 20-11-1830 *Leentje Hindriks Voerman*.

- b **Harm Drews de Raaf**, geb./ged. Midwolda 12-11/10-12-1809, tr. Midwolda 17-10-1830 *Tjaaktjen Pieters Elderman*.
2. **Roelof Alberts**, ged. Midwolda 29-3-1770, mogelijk begr. Midwolda 18-2-1773 als "Albert Pinkeltorens kind" (in de bekken f 0.8.1).

Naschrift:

In 1826 overleed te Obergum een driejarig kind, met name Alberdina Pinkeldoorn. Haar (ongehuwde) moeder was een daglonersche aldaar: Aaltje Alberts Pinkeldoorn. De naam Albert was suggestief, maar de chronologie wilde niet passen op de voorafgaande genealogie. En van de moeder viel verder helemaal niets meer te vinden. Uiteindelijk werd een oplossing gevonden door de geboorte van het meisje Alberdina in de tienjarentafels op te zoeken: gewoon ouderwets doorlezen! En zo bleek dat de familie een totaal andere familienaam droeg. Het zal wel nooit duidelijk worden waarom nu net die éne keer de naam Pinkeldoorn werd gebruikt. Wat ik vond was het volgende:

Albert Klaassens, van Schouwerzijl, tr. Obergum 30-5-1784 **Aaltje Klaassens**, van Bellingeweer.

Uit dit huwelijk:

Aaltje Alberts Zijlema, geb. Obergum 21-7-1798, daglonersche, overl. Ezinge (oud 72 jr.) 8-1-1871, tr. Ezinge 2-2-1850 **Derk Hindriks Oosta**, ged. Niehove (gem. Oldehove) 19-2-1804, dagloner, overl. Aduarderzijl (gem. Ezinge) 3-12-1867, zn. van *Hindrik Derks Oosta* en *Jantje Tonnis*; hij was eerder gehuwd met *Anje Jans Nieland*.

Uit haar werd geboren:

- a **Antje Zijlema**, geb. Eenrum 21-12-1821, tr. Ezinge 7-10-1843 *Klaas Hindriks Drenth*, geb. Feerwerd 15-4-1817, zn. van Hindrik Klasens Drenth en Jeseltje Garmts Spanjer.
- b **Alberdina Zijlema**, geb. Eenrum 8-12-1823, overl. Obergum (huis no. 8, oud 3 jr. als Alberdina dochter van Aaltje Alberts Pinkeldoorn) 24-12-1826.

ADVERTENTIE

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen

Boeken over Groningen

BOEKHANDEL
GODERT WALTER

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

De vondeling van Doezum. Vader en moeder onbekend, of toch niet?

Arie Buurma, Zuidhorn

Tijdens onderzoek naar de familie Bergsma uit Marum kreeg ik een opmerkelijke geboorteakte in handen met de volgende tekst:

In het jaar duizend achthonderd zes en zeventig, den vijfdien der maand Augustus is voor ons ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Grootegast, Arrondissement en Provincie Groningen, verschenen Jan van Valen, oud negenendertig jaren, van beroep wever, wonende te Doezum, welke heeft verklaard, dat op den vijfdien der maand Augustus dezes jaars, des morgens te een uur. Na door iemand buiten's huis, terwijl hij te bed lag, te zijn gewekt en verzocht op te staan, door hem opgestaan en naar buiten geloopt zijnde op de stoep voor de deur zijner woning, staande aan de grintweg bij het zoogenaamde Doezumertilje te Doezum, binnen deze gemeente is gevonden een kind van het mannelijk geslacht, oud naar gissing één of twee dagen, gewikkeld in een wit wollen dekentje met roode strepen, een rood baaijen dito en twee wit katoenen doeken; gekleed met een wit katoenen mutsje dito jaakje, hemd en navelbandje en gebreid wit katoenen borstrokje en liggend in eene ovaal ronde met bloemen geschilderde houten doos alles zonder eenig merk of nummer, terwijl hij niemand bij dat kind of in de nabijheid zijner woning heeft ontdekt. Hebbende het kind geen uiterlijk zichtbaar gebrek noch op het ligchaam eenig bijzonder vlek of teeken, welk kind zal genaamd worden **Willem van Til**. Zijnde dat kind op verzoek van den comparant Jan van Valen bij hem verbleven.

Onderaan de geboorteakte staat: Bovenstaande Willem van Til is erkend door Sjoukje van Valen van beroep landbouwersche, wonende te Marum, bij akte opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente Marum den 22-7-1879.

De vinder, Jan van Valen, wever van beroep, was in 1836 in Nuis geboren als zoon van de wever Willem Jans van Valen en Fenje Geerts Gastema. Hij was de tweede zoon uit een gezin van 7 kinderen, waarvan de oudste, ook Jan genaamd was overleden. In 1873 trouwde hij met de in Burum geboren Vetje Mellema. In augustus 1876, op het moment van "te vondeling leggen" bestond het gezin uit vader, moeder en 2 kinderen.

Van Valen woonde bij de toenmalige Doezumer til. (nu Eesterweg 36).

Dit verklaart de achternaam van de vondeling: van Til.

De voornaam Willem zal afgeleid zijn van de voornaam van Jan's vader: Willem.

In 1879 werd de vondeling Willem van Til erkend door Sjouktje van Valen. Wat weten we van haar en wat heeft haar bewogen de vondeling te adopteren en te erkennen? Sjouktje van Valen werd op 5-4-1838 geboren te Nuis als derde kind van het bovengenoemde gezin "van Valen-Gastema". Zij was dus een volle zus van de vinder. Op 2-9-1868 trouwde zij als dienstmeid met de in 1829 geboren steenrijke landbouwer Roelf Holtrop. Dochter Grietje was een maand vóór hun huwelijk ter wereld gekomen. Uit een eerdere buitenechtelijke relatie was in 1863 een zoon geboren, door haar erkend als Johannes van Valen. Op 24 augustus 1868 werd een huwelijkskontra¹kt opgemaakt, waarbij elke gemeenschap van goederen en van winst en verlies werd uitgesloten. De bruidegom bracht ten huwelijk aan, behalve de onroerende goederen, een bedrag van f. 67.100.- aan contanten en effecten. De bruid bracht ten huwelijk

aan f. 100.- en haar lijfstoebehoren. Verder werd bepaald dat bij eerstoverlijden van de bruidegom de bruid jaarlijks levenslang een bedrag zou genieten uit zijn nalatenschap van f. 312.- Mocht zij echter hertrouwen dan werd dit bedrag terug gebracht tot een jaarlijks bedrag van f. 52.- Bij eerstoverlijden van de bruid, verklaarde zij haar aanstaande echtgenoot te benoemen tot haar universele erfgenaam in alles wat zij zou nalaten. De akte is medeondertekend door Engbert Jan Seeger, predikant van de Chr. Afscheiden Gemeente van Marum, die ook het huwelijk kerkelijk bevestigde.

Als Roelf Holtrop overlijdt in 1874, nog maar 45 jaar oud, blijft Sjoukje achter met 4 in echt geboren jonge kinderen. Ze bewonen de, helaas afgebroken, fraaie boerderij Holtrop dichtbij het centrum van Marum. (Hier staat nu de Chr. basisschool "De Bron"). Haar buitenechtelijke zoon Johannes woont in bij zijn grootmoeder van moeders kant.

Op 12 juni 1878 bevalt Sjoukje van een zoon. Hij krijgt de naam Hendrik van Valen mee. Van een vader is geen sprake in de geboorteakte. De aangever is de toenmalige huisarts Geerling, die ook assisteert bij de bevalling.

Vier jaar later is Sjoukje opnieuw zwanger, nu wordt een dochter geboren, Trijntje van Valen genaamd. Ook nu wordt geen vader genoemd in de akte. De aangever blijkt Popke Pantjes te zijn, haar latere tweede echtgenoot. Hij verklaart ten haren woonhuize bij de bevalling aanwezig te zijn geweest. Hiermee is denk ik aangetoond dat hij hoogstwaarschijnlijk de biologische vader is van Trijntje.

Terug naar de vondeling Willem van Til.

Willem wordt liefdevol ontvangen in huize van Valen. "Zijnde het kind op verzoek van de comparant Jan van Valen bij hem verbleven" staat in de akte. Het lijkt er op dat zijn bedje al gespreid is en de voornaam Willem geeft hem alvast een plaats in de familie. Ik kan me dan ook niet aan de indruk onttrekken dat Jan voorbereid was op zijn komst.

Volgens het bevolkingsregister van Grootegast verlaat Willem van Til op 23 december 1876 de gemeente Grootegast en vertrekt naar de gemeente Marum.

Opmerkelijk is dat een ambtenaar in het bevolkingsregister van Grootegast, als geboorteplaats van Willem, Marum heeft ingevuld. Kennelijk een ambtenaar met een buitengewoon helderziende blik. Hoe dan ook, 4 maanden na het te vondeling leggen komt Willem van Til in het gezin van Sjoukje van Valen en haar vier in echt geboren kinderen in Marum terecht.

Alles overwegend heeft het er alle schijn van dat Sjoukje haar kind op de stoep van het huis van haar broer heeft gelegd, of laten leggen, om zo de "schande" van nog een buitenechtelijk kind te verdoezelen. Of haar broer het spel meespeelde is niet geheel duidelijk.

Als lid van de Chr. Afscheiden gemeente kon ze het niet maken ruim 1 jaar na het overlijden van haar man al weer zwanger te zijn van een buitenechtelijke relatie. Als Sjoukje de biologische moeder is, zou Popke Pantjes dan de biologische vader kunnen zijn?

Het feit dat hij 3 jaar later aanwezig is bij de erkenning van Willem van Til door Sjoukje van Valen in 1879 wijst wel in die richting.

Waarom werd er niet getrouwd, toen ze enkele jaren later, vermoedelijk van dezelfde relatie weer zwanger raakte?

De voorwaarden voor hertrouw in bovengenoemd huwelijkskontraat frustrerden een volgend huwelijk. Van 312 gulden kon een gezin in die tijd een redelijk leven leiden. De 52 gulden, die ze zou ontvangen bij hertrouw was echt te weinig, vandaar dat ze vermoedelijk pas op 27 januari 1894 hertrouwde met Popke Pantjes.

“Googlen” op internet levert de volgende jaarsalarissen op:

Een hoofdonderwijzer in Brabant heeft omstreeks 1870 een jaarsalaris van 350 gulden; een veldwachter in Finsterwolde 250 gulden, zodat in het H.C. genoemde bedrag van 312 gulden kan worden beschouwd als voldoende voor levensonderhoud van een gezin.

Volgens een testament², opgemaakt in augustus 1911, zijn er 7 gerechtigden in de nalatenschap van Sjoukje van Valen. Vijf kinderen worden bedeed met 1/7 deel, Johannes van Valen erft 1/21 deel, terwijl Willem Pantjes met “de hoofdprijs gaat strijken”; hij erft maar liefst 5/21 deel van haar nalatenschap.

Werd Willem extra bedeed ter verzachting en compensatie van het aan hem toegebrachte leed?

Trijntje van Valen en Willem van Til werden bij het huwelijk erkend door het echtpaar Pantjes-van Valen. Zij gingen verder door het leven als Trijntje- en Willem Pantjes. De buitenechtelijke zoon Hendrik was begin 1879, slechts een half jaar oud overleden.

Vanaf ±1890 bewoonde het gezin Popke Pantjes een boerderij ten noordwesten van de huidige Noorderweg in Marum.

Willem Pantjes volgde zijn vader op als landbouwer. De boerderij moest later plaats maken voor industriële activiteit en werd afgebroken.

Omstreeks 1924 kocht hij woonhuis met erf en schuur (de voormalige boerderij Swanenburg) van de erven Ijpe Cuperij aan de huidige Kruisweg in Marum. In 1935 werden woonhuis met erf en schuur verkocht aan H.S.Gjaltema, die er een villa bouwde. Willem Pantjes overleed in 1943 te Groningen; hij bleef ongehuwd.

Kinderen van Sjoukje van Valen

Sjoukje van Valen, geb. Nuis 5-4-1838, dienstmeid (1868), dr. van **Willem Jans van Valen** en **Fenje Geerts Gastema**.

Uit onbekende relatie,

Johannes van Valen, geb. 25-07-1863.

Sjoukje van Valen tr. (1) Marum 2-9-1868 **Roelf Roelfs Holtrop**, geb. 8-4-1829 Noordwijk, overl. Marum 13-8-1874, zn. van **Roelf Holtrop** en **Grietje Sijtses Bergsma**.

Uit dit huwelijk:

1. **Grietje**, geb. 7-8-1868, overl. 3-1-1939.
2. **Roelf**, geb. 26-9-1869, overl. 25-7-1874.
3. **Willem**, geb. 1-2-1871, overl. 11-3-1927
4. **Fenna**, geb. 15-9-1872, overl. 19-2-1911.
5. **Roelf**, geb. 1-12-1874, overl. 14-7-1948.

Uit onbekende relatie:

1. **Hendrik van Valen**, geb. 12-6-1878, overl. Marum 29-1-1879.

2. **Trijntje van Valen**, geb. 28-2-1882, overl. Smalingerland 25-9-1954. Zij trouwde twee keer: in 1901 met **Jakob de Boer** en in 1912 met de landbouwer **Eise de Vries**.

Sjoukje van Valen tr. (2) Marum 27-1-1894 **Popke Pantjes**, zn. van **Hendrik Holwijns Pantjes** en **Grietje Wiegers Snip**.

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Trijntje van Valen en de vondeling **Willem van Til** werden bij dit huwelijk erkend.

Ik besef mij dat het bovenstaande verhaal niet geheel berust op feiten.

Aanvullingen en verbeteringen zijn dan ook van harte welkom.

Meer bewijsmateriaal is mogelijk te vinden in het archief van de gereformeerde gemeente van Marum. Helaas is dit archief niet openbaar.

Alle bovengenoemde geboorte- en huwelijksakten zijn te vinden op de website van allegroningers.nl.

Noten

- 1 RHCGA, toegang 102; inventarisnr. 142
- 2 RHCGA, toegang 102, inventarisnr. 267

Verborgten dopen over de grens

René Remkes, Westeremden

Vlak over de grens in Heede, Aschendorf en Rhede vond ik een paar dopen, waarbij katholieke ouders uit de stad Groningen betrokken waren. De reden was in twee van de gevallen evident; in het derde geval werd pas later duidelijk hoe de vork in de steel zat. Het was de bedoeling dat deze dopen geheim zouden blijven.

Anna Sevenstern

Op 7 juni 1730 wordt in Rhede Anna gedoopt. Zij is de dochter van “Weßelus Sevenstern von Gronningen” en Elisabeth Jorgens de Lange. De namen van de doopgetuigen zijn, bij nadere beschouwing, niet zonder betekenis: Henrich Broring¹ en Judith Broring. De ouders van de dopelinge Anna zijn niet gehuwd en het kind wordt dan ook als “illegitima” aangeduid. Boven haar naam staat een kruis, hetgeen zal betekenen, dat zij niet lang na de geboorte is overleden.

Anna is naar de moeder van Elisabeth de Lange genoemd. Elisabeths doop vond ik niet, maar zij is vrijwel zonder twijfel de dochter van Jurrien de Lange en Annighjen Leffers, die ook als Anna Hendrix voorkomt. Deze Anna komt uit Rhede in het Eemland. Jurrien is soldaat onder de heer kapitein Kemmerer en is afkomstig uit Freiburg. Jurrien en Annighjen trouwen op 1 april 1704 (zowel NH als RK) in Groningen. Bij het NH-huwelijk is Geert Springmeijer getuige als zwager van de bruid. Hij is gehuwd met Tibighjen Leffers, die eveneens uit Rhede afkomstig is. Zij is waarschijnlijk identiek met Tibe Bröring, die op 11 november 1669 in Rhede gedoopt wordt als dochter van Lefert Bröring en Tibe zum Hunfelt.

Deze Tibe zum Hunfelt² huwt (2) met Henrich Gerdes, die door zijn huwelijk de hof- of boerderijnaam Bröring krijgt. De oudste van de acht kinderen is Anna Maria, die op 2 februari 1676 in Rhede gedoopt wordt. Zij zal Annighjen Leffers alias Hendrix zijn.

De doopgetuigen, Henrich en Judith Broring, die hierboven genoemd zijn, bleken zoon en dochter te zijn van Gerd Broring. Hij is de volle broer van Anna Maria Broring, oftewel Annighjen Leffers/Hendrix.

Wessel Sevenstern³ huwde in 1733 met Margaretha Berlage. Uit het huwelijk werden tien kinderen geboren.

Jacobus Sevenstern

Wessel Sevenstern had een oomzegger Jacobus – zoon van Ludolphus Sevenstern en Rolina Maria Boelens –, die in 1733 in Groningen geboren werd. In het DTB van Aschendorf trof ik hem aan als vader van Jacobus, die daar op 24 mei 1752 gedoopt werd. De moeder van de dopeling is Maria Elisabeth Kleine. Zij stamt waarschijnlijk uit het Eemsland, misschien woonde ze in Groningen. Bij de doop staat vermeld: “illegitimus, pater Gröningensis”: buitenechtelijk, de vader komt uit Groningen. De naam Kleine kwam voor in de kerspelen Steinbild en Lathen. In Groningen vond ik verder geen spoor van Jacobus senior, noch van junior.

Elisabeth Adelheid Achen

Op 1 april 1799 laten de d.(octor) medicinae Henrich Joseph Achen en Rebecca de Vries hun dochter Elisabeth Adelheid dopen in de katholieke kerk van Heede. Omdat ik aanvankelijk twijfelde over de lezing van de naam Achen – ik meende Acher te lezen – vermoedde ik, dat het om een Joods paar ging. Acher associëerde ik met Ascher. Rebecca en De Vries zijn namen, die wel bij Joden voorkomen. Beide familienamen komen oorspronkelijk niet in Heede voor. Het zou kunnen gaan om een echtpaar uit Oost-Groningen, waarvandaan veel katholieke militairen kwamen om hun kinderen te laten dopen in de aangrenzende katholieke Duitse parochies⁴.

Zoekend in onze provincie vond ik het RK-huwelijk van Henricus Josephus Achen en Rebecca de Vries op 18 april 1800 in de stad Groningen. Getuigen waren Dominicus Tryp en “ejusque uxor”, diens echtgenote.

Ook hier was blijkbaar hetzelfde mechanisme in werking gezet: de geboorte van een kind vóór het huwelijk moest geheim gehouden worden. Wellicht werd zelfs aan de pastoor in Heede niet verteld, dat het ouderpaar niet gehuwd was, want het woord “illegitima” werd bij de doop niet toegevoegd.

Het echtpaar liet op 24 mei 1801 nog een dochter Catharina Rebecca RK-dopen in Groningen. Daarna werd geen spoor meer van hen gevonden. Aangenomen mag worden, dat zij zich elders hebben gevestigd.

Noten

- 1 De oudste vorm van de naam is Broderynck. Veel leden van deze familie kwamen naar Groningen en de naam nam vele vormen aan: Breuring, Breurkens, Breurkes, Breurken, Broering, Broerken, Brorcken en nog enkele. De vorm Altbroring vond ik ook in Rhede. De naam gaf waarschijnlijk aan, dat de persoon niet meer op de boerderij woonde, maar wel van de oorspronkelijke Brorings afstamde, wat met de bewoners van de boerderij niet meer het geval was.
- 2 Zij kwam uit Heede. De namen Homveld en Homfelt, die later in Sappemeer voorkomen zijn varianten van Hunfeld en Hunfelt.
- 3 Zijn familienaam is ontleend aan de herberg "In die Soevensteren", die zich bevond op de hoek van de Guldenstraat en de Vismarkt. De herberg had een uithangbord met een zevenpuntige ster. Vreemd genoeg heeft de familie een wapen met zeven sterren.
- 4 Ook niet-militairen uit Oost-Groningen (o.a. Wedde, Vriescheloo) en katholieken uit Bunde, Weener, Tichelwerck (= Tichelwarf?), Stapelmoor, Weenermoor en Beschotenweg lieten hun kinderen in Rhede, Heede en Aschendorf dopen.

COPYRIGHT!

Partners in opmaak & repro

zwart/wit laserprints
full color laserprints
zwart/wit kopieën
kleurkopieën
inbinden & afwerken
grootformaat kopie & print
full color posters
lamineren tot A0
faxservice
internet
computeropmaak (DTP)
kantoorartikelen
transferdruk (opdruk op
t-shirts, mokken en andere materialen)

gratis haal- en brengservice voor bedrijven en instellingen

Kerklaan 49-51 Groningen, 050-5714666
kerklaan@copyright.nl

Verl. Bremenweg 8 Groningen, 050-3188034
zuidoost@copyright.nl

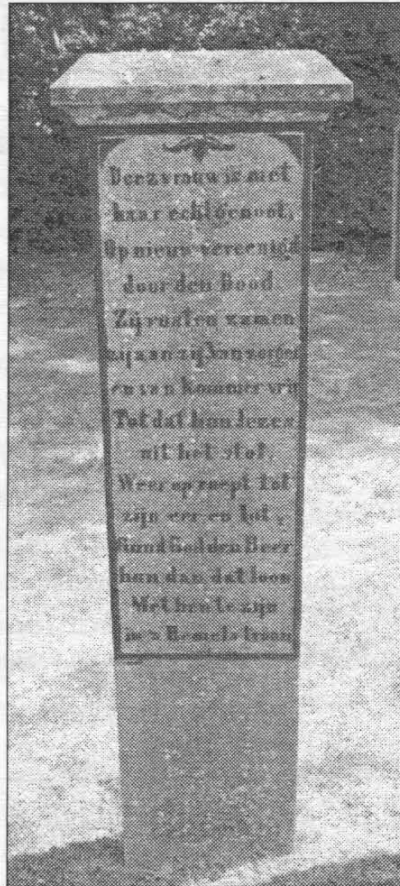
Kanaalstraat 15a Roden, 050-5016519
roden@copyright.nl

Verl Hereweg 45 Groningen
050-5275555 - helpman@copyright.nl

Begraafplaats Wedde

Hillie van Dijk-Zijlstra, j.dijk4913@upcmail.nl

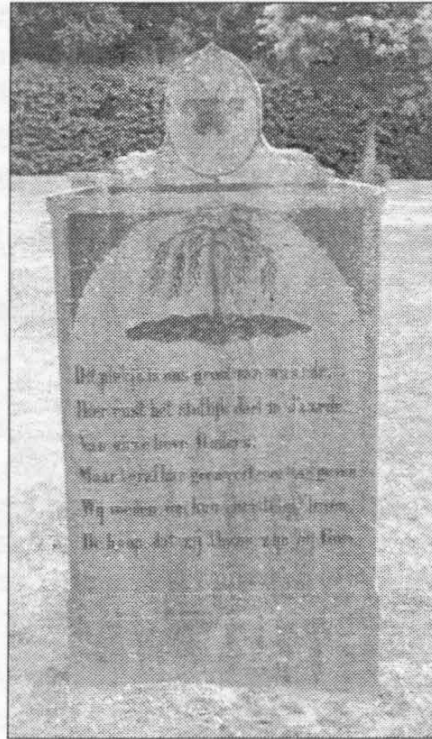
Op de begraafplaats van Wedde zag ik teksten op de achterkant van grafstenen staan, dit had ik nog niet eerder gezien. Waarom deden ze dit, waren het alleen maar personen van stand?

Jochgemma Smit, geb. 24 maart 1829, overl. 17 jan. 1898, echtgenote van Remke Kuiper.

Op achterkant staat:

Deeze vrouw is met
haar echtgenoot,
Op nieuw vereenigd
door den Dood
Zij rusten zamen
zij aan zij, Van zorgen
en van kommer vrij
Tot dat hun Jezus
uit het stof,
Weer op roept tot
zijn eer en lof.
Gund God den Heer
hun dan dat loon
Met hen te zijn
In 's Hemels troon

Jan Geerts Huizing, Geboren 24 Jan. 1797, overleden 15 Juli 1864.
Tiebe Elzes Hazelhoff, Geboren 28 Juni 1807, overleden 14 Jan. 1894.
Op achterkant staat:

Dit plekje is ons groot van waarde,
Hier rust het stoflijk deel in d'aarde
Van onze lieve Ouders.
Maar 't graf kan geen vertroosting geven;
Wij voeden, om hun christelijk leven,
De hoop, dat zij thans zijn bij God.

Ben ook in Blijham en Oude Pekela geweest daar zie je niet veel teksten op grafstenen.
Het was erg indrukwekkend hoeveel oude graven er nog zijn, heb veel voorouders op
deze manier terug kunnen vinden.

Armenzorg – Beroep boldraagster (wat is een boldraagster?)

... dat **Johanna Andries Doedens** is geboren volgens hare opgave in 1797, dus oud is 60 a 61 jaren,
dat zij het beroep heeft van **boldraagster**, terwijl zij tusschen beide ook nog wel iets verdient met lappen of naaiwerk bij de geringere stand,
dat zij vier meerderjarige kinderen heeft ...

Bron:

GrA, Toegang 1442 (Openbare armenzorg in de gemeente Groningen), inv.nr. 254, aktenr. 23, d.d. 5-4-1858:
verslag van de armenverzoorgers te Gerkesklooster aan B&W van Achtkarspelen, doorgestuurd naar Groningen, geboorteplaats van Johanna Doedens.

Allemaal digitaal (zes-en-dertig)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

De Onderzoeksgids van Groningen is weer te downloaden. U kunt hem vinden op de (vernieuwde) website van de Groninger Archieven (www.groninger-archieven.nl) onder **Onderzoek / Hulp bij Onderzoek / Onderzoeksgids**.

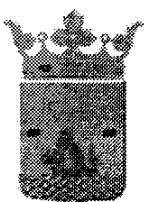
De door mij in *Gens Nostra* okt./nov. 2011 genoemde lijst gedoopte 'onechte' kinderen in stad Groningen is te bereiken en te downloaden via **Onderzoek / Familie**. De lijst staat in het blauwe vlak (rechts), onder **Zie ook**. Op het moment dat ik dit schreef was men bezig de honderden papiertjes van het *Volle Gerecht van de stad Groningen 1475-1811* (toegang 1534 inv.nrs. 1033 en 1034) scanklaar te maken. Zodat deze inschrijvingen van vroedvrouwen, onderzoeken naar vaderschap, verklaringen van vaders, persoonlijke briefjes enz. ook op deze site kunnen worden gezet. Ze kunnen elk moment online komen. Goed voor uren bladerplezier.

Kijk ook eens op onze afdelingssite <http://groningen.ngv.nl>. Onder **Publicaties** vindt u artikelen over (onder andere) cherschers, criminele sententies, het Staatse Leger, de regimenten, goudsmiden, militairen en munten.

Voor mensen die meer over onderzoek via de computer willen leren: er worden regelmatig workshops gegeven op de Groninger Archieven. De laatste in dit seizoen was op 14 april. Gezien het succes van deze bijeenkomsten vindt er hoogstwaarschijnlijk een vervolg plaats. Informatie in *GroninGEN* en op onze site.

Op <http://www.wikipekela.nl> staan door Dick Kuil gemaakte bestanden van Oude Pekela en Nieuwe Pekela. Dick overleed op 22 december 2011, de *Historische Kring Pekela* zal zijn levenswerk online (be)houden, zodat iedereen deze schat aan informatie kan blijven raadplegen. In de linkerkolom staat wat dit allemaal is.

De onderwerpen **Kaarten**, **Fotoboek** en **Team** spreken voor zich. Onder **Downloads** staan 15 digitale bestanden. Van Nieuwe Pekela zijn dat: Lidmaten 1704-1707, Diaconierekeningen 1739-1799, Volkstelling 1829 en Ingekomen Stukken (van de Gemeente) 1815-1914. Van Oude Pekela: Lidmaten 1719-1732, Rechterlijk Archief 1677-1807 (huwelijkscontracten en testamenten), Bevolkingsregister 1830, Ingekomen Stukken 1811-1850 en 1880-1890, Overleden Pekelders 1795-1915, Straatnamen 1951 en Index op huwelijken en echtscheiding 1923-1930. Deze items zijn als pdf-bestand te downloaden. Aanklikken van het gewenste bestand geeft verklaring van de inhoud, onderaan via het teken **download** (inderdaad ja): downloaden. Onder **Hoofdstukken** diverse onderwerpen, waaronder onderscheiden Pekelders, zijn inwoners en wetenswaardigheden over beide plaatsen.

artikel	discussie	toon broncode	oude revisies
---------	-----------	---------------	---------------

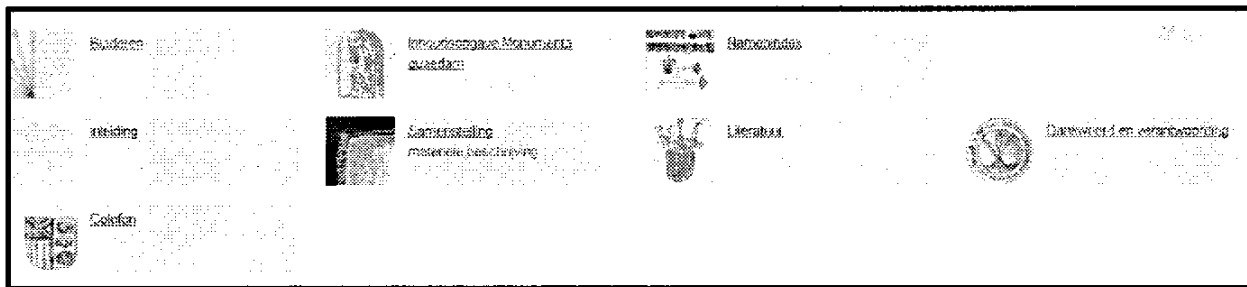
Welkom op WikiPekela.nl

Encyclopedie over de gemeente Pekela, nagelaten door Dick Kuil

De *Monumenta quaedam* van Aernout van Buchel (1565-1641) is in te zien op www.hetutrechtsarchief.nl via **Collectie** (balk bovenin) en **Handschriften**. De Monumenta-handschriften geven grafschriften van Utrechtse kerken (stad) en kerken in Friesland, Groningen, Appingedam en Emden. Of rechtstreeks via www.hetutrechtsarchief.nl/collectie/handschriften/buchelius/monumenta-quaedam. Er is een index op namen in deze werken, maar u kunt ze ook gewoon doorbladeren. Naast de originele tekst wordt er een vertaling gegeven. Behalve grafschriften beschrijft Buchel ook de plaatsen waar hij door reist, waar hij logeert en welke mensen hij ontmoet. Enige familienamen: Stalpaerd, Ripperda, Jacob van Teylingen, Knijff, Alberda, De Mep-sche, Rengers, Ufkens, Verrutius, Hundebek en Hardenberg.

Kees Hessels wees me op de boeken *Monumenten in Nederland* van Ronald Stenvert (en anderen) op de site *De digitale Bibliotheek voor Nederlandse Letteren (DBNL)*. Literaire teksten, biografieën, portretten en hyperlinks op het terrein van de Nederlands(talige) cultuurgeschiedenis. De twaalf delen zijn in te zien en te downloaden op www.dbnl.org/tekst/sten009monu00_01 (underscore tussen 00 en 01). Aanklikken van **Monumenten in Nederland / Groningen** (uitgave Waanders 1998) geeft aan de linkerkant de auteurs en verantwoording, in de middenkolom de steden, dorpen en monumenten die in het boek staan. Aanklikken **downloads** geeft mogelijkheid van doorbladeren of downloaden.

En wilt u toch liever een echt boek in handen hebben, de twaalf delen zijn momenteel te koop voor ongeveer 15 euro per deel.

Voor de mensen die mijn Column nummer 19 niet lezen: Kees van Straten stuurde de link www.online-ofb.de: Online Ortsfamilienbücher in (voornamelijk) West-Duitsland. Online te doorzoeken zijn 317 boeken, waarin 3.957.855 records. Het kaartje geeft met tekenjes aan welke plaatsen dit zijn. Gegevens zijn voornamelijk uit de 18^e en 19^e eeuw. Aanklikken van het symbooltje geeft gegevens, voor een uitgebreidere beschrijving verwijs ik u naar de **Column** op www.ngv.nl. Wilt u weten welke Ortssippenbücher? Op www.tcghs.org/OSB.htm staat de collectie (alfabetisch) van Oost-Friesland. Hier van zijn Burhufe (1650-1695), Donum (1670-1824) en Stedesdorf (1629-1852) online te doorzoeken via het onderstreepte **Online**. Een groot deel van deze boeken is op de Groninger Archieven in te zien.

Heeft u nog tijd (en geld) over: er is een update van de CD-rom van de Nederlandsche Leeuw. Er zijn 25 jaren toegevoegd ten opzichte van de vorige uitgave: 1883-2008. Hij is te bestellen via de site van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde: www.knggw.nl. Lees ze, surf ze en reageer ze!

Nota Bene

Met het zinnetje in AllemaalDigit@35: Ik ben nog iemand de beschrijving schuldig hoe je in *Acrobat Reader* acht DC-roms snel kunt doorzoeken, wordt uiteraard bedoelt versie 8 van *Acrobat Reader* en niet dat je acht CD-roms kunt doorzoeken.

De moeder van mijn vader

Bertie van 't Wel-Nieman, Tel. 053-4353791, E-mail: bertievtw@home.nl

De moeder van mijn vader Izak Nieman was Alberdiena Barberdina Dijkstra. Ze is geboren op 21 januari 1880 in Musselkanaal gem. Onstwedde als eerste kind van Tiede Dijkstra en Annechien van Dijk.

Na haar werden er nog drie kinderen geboren, twee dochters en een zoon. Bij de geboorte van het vijfde kind overleed moeder Annechien met haar kind in het kraambed.

Mijn oma groeide op in Musselkanaal, Oomsberg en Muntendam en trouwde op 10 juni 1905 in Oude Pekela met Hendrik Nieman. Zij kregen zes kinderen, waarvan er twee jong overleden.

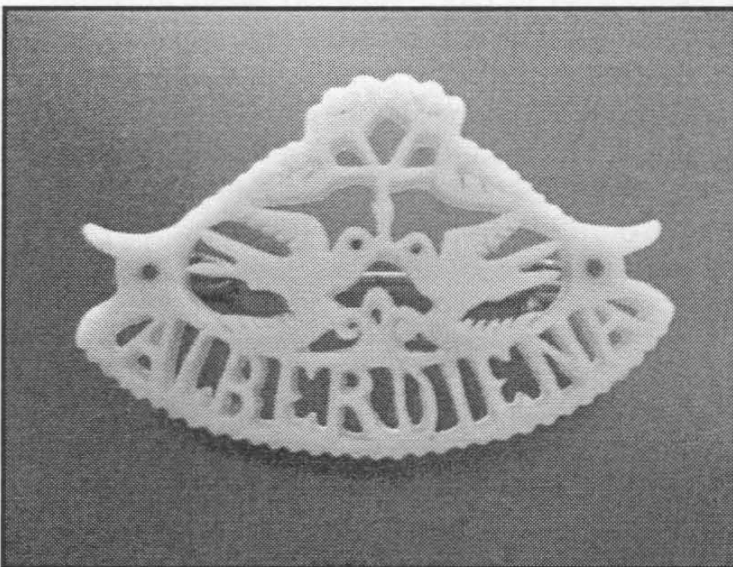
Heel dramatisch moet het overlijden van het oudste zoontje Jan zijn geweest. Even ontsnapt aan het toezicht verdronk hij op 30 mei 1908, ruim 2 jaar oud. Drie dagen later kwam zijn broertje ter wereld, die eveneens Jan werd genoemd.

Op 26 juli 1917 overleed in het Academisch Ziekenhuis te Groningen Alberdiena Barberdina Dijkstra, oud 37 jaar en liet haar man Hendrik met vier jonge kinderen achter. De geschiedenis herhaalt zich v.w.b. het jong overlijden van een ouder. Mijn vader Izak Nieman was net 2 jaar geworden toen zijn moeder stierf.

Izak trouwt op 21 juni 1945 te Enschede met Willemina Fahner. Ze krijgen twee dochters, waarvan ik de oudste ben en naar mijn oma Alberdiena Barberdiena wordt genoemd.

Helaas slaat het noodlot in dit jonge gezin weer toe als Izak ziek wordt en na een ziekbed van een half jaar op 24 augustus 1953 overlijdt aan kanker.

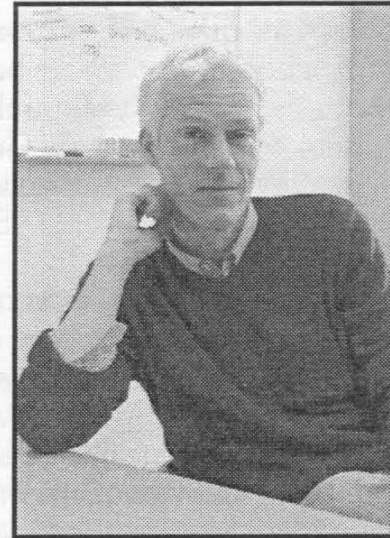
Aangezien ik het enige meisje ben dat is vernoemd naar mijn oma A.B. Dijkstra heb ik van de zus van mijn vader jaren geleden een broche gekregen. Het is een kunstwerkje gemaakt uit been en ik kreeg er bij vermeld dat mijn oma het heeft gekregen van haar broer Wibbe Dijkstra, geb. 17 juni 1885 in Musselkanaal en overleden te Oude Pekela op 6 maart 1951. Wibbe zou het broche met daarin 2 duifjes en de naam van oma Alberdiena hebben gemaakt tijdens zijn militaire diensttijd.

Mijn vraag is nu of er meer mensen zijn die een soortgelijk kleinood in de familie hebben en iets meer kunnen vertellen of weten van deze vorm van vrijetijdsbesteding bij de Nationale Militie.

Interview met Harry Romijn

Klaas Niemeijer, redacteur

In het gebouw Cascadeplein 4 zijn organisaties voor geschiedenis en taal gehuisvest die zich op een bepaalde manier bemoeien met de geschiedenis van Stad en Provincie Groningen. Dit zijn o.a. het RHC Groninger Archieven, de stichting het Huis van de Groninger Cultuur, de stichting het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen en het GAVA. Deze op zich zelfstandige organisaties hebben een nauwe organisatorische samenhang. Onlangs had ik een gesprek met Harry Romijn, conservator van het GAVA.

• **Om direct maar met de deur in huis te vallen: Wat betekent de afkorting GAVA?**

GAVA is de afkorting van (Stichting) Gronings AudioVisueel Archief en opgericht in 1992. Het GAVA is de basisvoorziening voor het beheer en presentatie van het Groningse audiovisuele erfgoed. Het GAVA beheert de audiovisuele collectie Groningen: een zeer uitgebreide collectie die naast de eigen collectie bestaat uit die van de Groninger musea, archieven, culturele instellingen enz. In totaal gaat het om 4700 films, 15.000 video's en 4.000 geluidsdragers. De oudste film in de collectie dateert van 1914, dus bijna 100 jaar oud.

• **Hoe ben je bij het GAVA terecht gekomen?**

In mijn jeugd hebben bijvoorbeeld de tv-beelden van de bouw van de Berlijnse Muur en die van de vluchtende Vopo (Oost-Duitse grenspolitie) een enorme indruk op me gemaakt. Beelden geven een illusie van de werkelijkheid en hebben in het algemeen een grotere impact op de toeschouwer dan een foto.

Na mijn studie Moderne geschiedenis ontstond er in 1992 een vacature bij het net opgerichte GAVA. Het Audiovisueel archief was toen echt een novum, want voor 1990 werden in archieven vrijwel uitsluitend uit documenten, prenten, foto's en kaartmateriaal bewaard, maar geen materiaal met bewegende beelden en/of geluidsdragers. Natuurlijk waren er wel filmarchieven en -verzamelingen, maar op regionaal niveau was er nagenoeg niets. Het GAVA moest helemaal van de grond af worden opgebouwd; het was een echte pionierstijd.

• **Aan welke selectiecriteria moet een film of video voldoen?**

Het moet materiaal betreffen dat:

- Over Groningen gaat of is gemaakt door Groningers
- Uniek voor de collectie
- Geen grote auteursrechtelijke belemmeringen voor hergebruik
- Niet elders al gearchiveerd
- Kenmerkend onderdeel is van de collectie van een erfgoed of culturele organisatie uit Groningen die zijn collectie in beheer heeft gegeven bij het GAVA

Familiefilms zijn in het verleden toch wat (figuurlijk) onderbelicht gebleven. Zulke films kunnen toch een historische waarde hebben. Denk bijvoorbeeld alleen al aan de inrichting van een huiskamer, de toen gedragen kleding, haardracht, type auto enz.

• **Je sprak over beheer en presentatie. Kun je daar iets meer over zeggen?**

Het beheer van de collectie bestaat uit de registratie, conservering, beschrijving van de inhoud, digitalisering en publicatie. Het GAVA beheert niet alleen de eigen collectie, maar ook materiaal van de Groningse musea, archieven, historische verenigingen, culturele instellingen en particulieren uit de provincie Groningen. Ongeveer 50% van de collectie is van het GAVA, 45% van omroepen en producenten en 1% is eigendom van particulieren.

Conservering is een tijdrovend en daardoor duur proces. In veel gevallen moet worden overgegaan tot passieve conservering, het bewaren van de originelen in zo goed mogelijke condities. Het verval van de dragers wordt dan vertraagd, maar niet gestopt. Actieve conservering is het overzetten van de beelden van bijvoorbeeld een oude film in een zo goed mogelijke kwaliteit naar een nieuwe (digitale) drager.

Voor wat betreft videofilms in het algemeen en familievideo's in het bijzonder: *Videofilms zijn erg kwetsbaar en niet geschikt om langdurig te bewaren!*

Beschrijven van de inhoud van films is ook een arbeidsintensieve bezigheid. Hoe gedetailleerder de inhoud van films is beschreven, des te meer zal er gebruik van gemaakt kunnen worden. Denk maar aan het verschil in beschrijving van de volgende plattelandsscene: boerderij - boer - tractor of 1953 - boerderij "xxxheerd" - Oude Dijk - Nergenshuizen - boer Jan Dijkstra - Fordson tractor. Van de andere kant is het ook een waarheid als een koe: Hoe meer details er worden beschreven, hoe moeilijker het zoeken is en dus hoe langer het zoeken duurt.

• **En tenslotte de hamvraag: kan het GAVA ook iets voor de genealoog betekenen?**

Het huidige zoekstelsel is gericht op zaken, zoals boeren - graan - zaad. Momenteel hebben we helaas nog niet de mogelijkheid om op personen te zoeken.

Nieuwe boeken: Verschenen of nog te verschijnen

Klaas Niemeijer, kenjniemeijer@planet.nl

Hebt u dat ook wel eens? Je krijgt een cadeaubon die besteed kan worden in een bepaalde internetwinkel. Zo kreeg ik er een die bij Bol.com moest worden besteed. Je kunt daar ook boeken kopen, zowel nieuw als gebruikt. Nu viel de boekenvoorraad me eerlijk gezegd toch wat tegen. In een aantal gevallen kwam het boek vaker dan één keer in het overzicht voor en de verscheidenheid vond ik nogal beperkt.

Maar.....als je een boek gaat kopen, wil je het toch van te voren even inzien, het papier voelen en desnoods ruiken (heus, dat gebeurt ook). Is de inhoud de moeite waard? Het kopen van een boek heeft toch iets persoonlijks, en dat vind je niet op het internet. Zo denk ik er tenminste over.

Canon van het Oldambt, Een uitgave van het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt, ISBN 978-90-817336-1-8, prachtig geïllustreerd, € 12,50. Een gemeentelijke herindelings is een goed moment om een canon samen te stellen, en dat is dus ook gebeurd.

De vaart erin! – Van trekschuit tot tram, auteur Beno Hofman, Inboekvorm uitgevers 2010. ISBN 978-90-77548-81-03, 118 bladzijden, rijk geïllustreerd met DVD, € 14,00. Opnieuw een leuk boekje van de stadshistoricus Beno Hofman.

Erf aan de A, auteur Roelof Pinxterhuis, Noordboek, 152 bladzijden, € 19,95. De geschiedenis van het geslacht Ter Borg, bewoners van de boerenerve Ter Borg, even ten zuiden van Sellingen. Met veel aandacht voor veranderingen in natuur en landschap. In opdracht van de *J. en A. ter Borg Stichting* geschreven.

Groningen 1948-1968, vastgelegd door Fotobedrijf Piet Boonstra en samengesteld door Michael Hermse, uitgeverij Noordboek, ISBN 978-90-330-0908-2, 127 bladzijden en foto's, € 24,95. Een selectie uit het omvangrijke negatievenarchief van Fotobedrijf Piet Boonstra, dat in 1888 werd ondergebracht bij het toenmalige gemeentearchief Groningen, thans het RHC Groninger Archieven.

Het lied van de Eems – Van de monding naar de bron, Aafke Steenhuis, uitgeverij Contact, Amsterdam/Antwerpen, paperback, ISBN 978-90-25437503, 382 bladzijden, € 22,95. De Eems is een raadselachtige getijdenstroom aan de rand van Nederland en Duitsland. Aafke Steenhuis, geboren aan de Eems, reist langs de rivier, van het Waddeneiland Borkum naar de bron in het Teutoburgerwoud. In het noorden is de Eems grauw van het slib en wordt zij de gele rivier genoemd. In het zuiden gaat zij door voor de schoonste rivier van Duitsland. Aafke Steenhuis sprak met zangers, havenbazen, historici, schrijvers, boeren, schilders en geologen en geeft een veelkleurig beeld van deze betoverende rivier.

Hoogte op kleur, De Noord-Nederlandse landschappen verklaard vanuit de hoogtekart, Ben Westerink, Wim Boetze, Bas van der Wetering, uitgegeven door het tijdschrift Noorderbreedte, Groningen, december 2011, ISBN 978-90-804259-0-3, 92 bladzijden, 44 “kaarten” met verklarende tekst. Allerlei in het landschap nog nauwelijks waarneembare sporen komen op de hoogtefoto's tot leven.

In den Heere gerust, auteur Kees Kugel, Stichting Oude Groninger Kerken, € 6,35. Het negende deeltje uit de bekende serie Groninger Kerkhoven. Dit keer worden tien grafzerken uit de zeventiende eeuw in de provincie Groningen beschreven.

Kloosters van Groningen – De middeleeuwse kloostergeschiedenis van de Nederlanden deel III, diverse auteurs onder redactie van Martin Hillenga en Hans Kroeze, gezamenlijke uitgave van WBooks, Zwolle en het Klooster Ter Apel, december 2011, harde koft, ISBN 978-90-400-7748-7, 191 bladzijden, rijk geïllustreerd, € 24,95.

MIS! Middeleeuwse kerkinterieurs in Groningen en Ostfriesland, auteur Justin Kroesen e.a., uitgave Openluchtmuseum Het Hoogeland en Profiel Bedum, 96 pag., € 19,95. De catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling in Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum. Een overzicht van de belangrijkste religieuze objecten uit de Middeleeuwen.

Van Breede tot Wortelpot, diverse auteurs onder eindredactie van Geert Klok, uitgegeven door Stichting Uitgaven Noord-Groningen, Warffum, ISBN 978-90-73319-00-4, 222 bladzijden, rijk geïllustreerd, € 34,50. Dit boek, uitgebracht onder auspiciën van de gemeente Eemsmond, beschrijft straatnamen, streeknamen, watergangen, wierden en bruggen in de huidige gemeente Eemsmond. Een prachtig boek met heel veel informatie.

Waterschap Noorderzijlvest – Works of Art en Kunstwerken, onder redactie van Carla Alma, Jan Abrahamse en Remy Hogendorp, uitgave Koninklijke Van Gorcum B.V., Assen, ISBN 9789023249474, 152 bladzijden, gebonden, rijk geïllustreerd € 24,95. (alleen bij Godert Walter te koop) Ja, je hebt kunstwerken en kunstwerken. Het verschil wordt in dit boek helemaal duidelijk.

Van Harssens naar Hefswal – Fotoboek Noord-Groningen, foto's van Coen van der Molen op de routes door het Reitdiepgebied, het Hoogeland, de polders en het wad, ISBN 978-90-5294-517-0, 63 bladzijden, uiteraard geïllustreerd, gebonden, prijs € 17,50. Prachtige foto's met ondersteunend kaartmateriaal.

Museum Kloosterhof te Aduard

Bent u er al eens geweest? In 2007 bestond het museum 10 jaar! In de museumshop en bij de boekhandel *Godert Walter* (zie advertentie pagina 51) zijn de volgende aantrekkelijk geprijsde boekjes te koop:

Meer Academie dan Klooster – Aduard en de verspreiding van het Humanisme, auteur Kuno Binnendijk, 80 blz., rijk geïllustreerd, € 7,00.

Arbeit en Minne – Enkele aspecten van de cisterciënzer spiritualiteit in de middeleeuwen, auteurs Diane Rosema en Jacques Tersteeg, 58 blz., geïllustreerd, € 4,00.

De teloorgang van het klooster Aduard, auteur Hans Muskee, 2011, 62 blz., geïllustreerd in kleur, € 8,00.

Langs het monnikenspoor – Klooster Aduard en de Kroniek, auteur Dineke van der Wal, 2007, 48 blz., € 4,00. Een uitgave in verband met het 10-jarig bestaan van het museum Kloosterhof te Aduard.

Sint Bernard in de klei – Het verhaal van het Aduarder klooster, auteur Evert Westra. Eigen uitgave, 130 blz., € 17,50.

Verborgene werkers – Lekenbroeders in Aduard, Rein van Eijk en Jan de Vries, 42 blz., € 7,00.

Nieuws van de archieven

redactie Henk Hartog

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel. 050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Nieuwe en herziene toegangen (selectie);
deze kunt u raadplegen in de studiezaal en op onze website:

1109 Familie van Iddekinge, 15^e-20^e eeuw (herzien)

2583 (Latere) Stadsheerlijkheid Wedde, 1316-1618

2637 Verzameling opschriften en foto's van graftekens op Joodse begraafplaatsen in Nedersachsen van de mr. J.H. de Vey Mestdagh Stichting.

Aanwinsten genealogie etc. in de bibliotheek (toegang 1957)

27092 t/m 27096 **Doopsgezinde families** in de Groninger Veenkoloniën en Selwerd (1586-1811). Delen 1-5, door Sebo Abels. Totaal ruim 3000 pagina's, met literatuurlijst en bronnenopgave.

27090 **Afman**. *Afman: een gewone familie met een unieke naam 1650-2011*, door Margrietha W. Prins-Afman; ruim 500 pagina's, met illustraties en register.

26932 **Bakker**. Nazaten van Jurjen Harms (Bakker) en Willemke Klaassens : overzicht van het geslacht Bakker uit het Groningse Oldambt.

26849 **Benninga**. *Genealogie van het geslacht Benninga uit Eenrum*, door Harm Benninga; 32 bladzijden.

27011 **Boiten**. *Boiten: een schippersgeslacht*, door Geert K.P. Rozendal, 2^e druk met aanvullingen; 112 pagina's, met register.

26847 **Buissink**. *Opa Buissink, zijn voorouders en nageslacht*, door Sien Berg-hout-Thöne; 392 blz.; met illustraties

27057 **Van Dijk**. *Voorouders Van Dijken - Van Dijk*. Met CD-Rom. Door Harry van Dijken, 27 pagina's.

26995 **Halsema**. *Het geslacht Halsema uit Loppersum: een familiestamboom van ca. 1620 tot 2011*, door Juus Halsema; 31 pag. met illustraties en register.

27006 **Mepsche**. *De Mepsche (hun wortels en stamboom)*, door Bert Blaauw; 181 pagina's met literatuuropgave en register.

27089 **Neerings**. *Genealogie van het geslacht Neerings, 1670-2012*, door Th.A. Neerings; 3^e herziene druk uit 2012, 195 blz.

27168 **Schenkel**. *Stamreeks van Schinckel, Schenckel – Schinkel, Schenkel*, door Koert Helder en Sjoukje Helder-Schenkel; ca. 140 pagina's.

26955 **Sietzema**. *Kwartierstaat Sietzema – Politiek*, door O. Sietzema; 142 pagina's met register.

27088 **Tilbusscher**. *Genealogie van de familie Tilbusscher : naam geregistreerd op 17 mei 1827 door acte van bekendheid bij de Rechtbank van Appingedam, daarvoor zeer waarschijnlijk Busscher*, door Anne Aalders; 7 pagina's.

26885 **Velthuis**. *Genealogie Velthuis/Veldhuis van Kolham*, door J. Roelfsema; 70 blz. met bronnenopgave en register.

26935 **Zeven**. *Seven - Zeven - Zeeven (Kempers/Knevelbaard): geschiedenis en genealogieën van twee families uit de Groninger Veenkoloniën, 1650-2011*. Door Anton A. Zeven. Dl. 2: Correcties en aanvullingen, + Aanvulling 2b: Correcties en aanvullingen (nr. 27085), 25 pagina's.

Wilt u zelf op de hoogte blijven van de aanwinsten van de bibliotheek kijk dan eens op de website van de Groninger Archieven onder de kop **Onderzoek** en daar onder **Aanwinsten**. Mogelijk treft u daar de jongste aanwinstenlijst als pdf-bestand aan.

Armenzorg – Betje Cohen, vondeling en liedjeszangster

... dat, wegens ziekte, op den 31 Januarij ll. door ons in geneeskundige alimentatie is opgenomen zekere **Betje Cohen**, een **liedjeszangster**, zijnde eene **vondeling**, waaromtrent geen nadere renseignementen kunnen worden opgegeven en alzoo evenmin haar domicilie van onderstand bepaaldelijk kan worden aangewezen.

Bron:

GrA, Toegang 1442 (Openbare armenzorg in de gemeente Groningen), inv.nr. 216, (ingekomen stukken), aktenr. 19, d.d. 2-2-1855, brief Armbestuur Ned. Isr. Gemeente van Groningen.

Bestuur van de afdeling Groningen

<functie>@groningen.ngv.nl

Voorzitter	G. Zuidema, Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen	050-5776363
Penningmeester en vice-voorz.	H. Boels, Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer	050-3023207
Secretaris	H.J. Timmer, Coronastraat 14, 9742 EG Groningen	050-5711142
Bestuurslid (en CALS)	T.K.J. Wagenaar, Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701

Redactie GroninGEN		redactie@groningen.ngv.nl
H.J.E. Hartog	Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen	050-5253333
K. Niemeijer	Boerhoorn 56, 9841 HZ Vries	0592-542262
T.K.J. Wagenaar	Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701
J.A.P. Waterborg	Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer	050-2303440

Knipseldienst		knipseldienst@groningen.ngv.nl
M. Becker-Jager	Frankrijklaan 49, 9501 RN Stadskanaal	0599-614257

Webmaster		webmaster@groningen.ngv.nl
D. Uuldriks	Velthoek 24, 9642 RB Veendam	0598-633833

GroninGEN

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overmaking op genoemde girorekening, o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen. Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 9,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overmaking van € 9,00 op rekening 556 30 62 t.n.v. NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, o.v.v. 'Abonnement GroninGEN'.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Voor **spelregels**, **verantwoordelijkheden** en **advertentiemogelijkheden**: zie onze website.

Oude nummers

Losse nummers 2008 t/m 2011 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Kopij voor GroninGEN

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk **begin juli** toesturen aan het redactieadres:

Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen
of via een e-mail naar de redactie (zie hierboven).

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud GroninGEN

mei 2012, jaargang 19, nr. 2

Voorwoord	33	Groningers bij de VOC	44
Afdelingswebsite + Daadje	34	Pinkeltoren	48
Bestuur en Beleid + Agenda.	34, 35	De vondeling van Doezum	52
Genealogisch voorstellen	36	Verborgten dopen over de grens	55
Hobby uit hobby: Klaas Reineking	37	Begraafplaats Wedde	58
Naamslijst XXIX: Muntendamster akkertallen 1664	38	Allem@@l digit@@l 36	60
Armenzorg te Groningen	38, 59, 67	De moeder van mijn vader	62
Kwartierstaat Schuurman	39	Interview met Harry Romijn.	63
Huwelijkscontract Ubel Lammerts	40	Boekenrubriek	64
Ervaringen ABS	42	Nieuws van de archieven	66
		Colofon	68